פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע — זעה 9 זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 231 | לאדז, מיטוואך כ״ו תשרי תרצ״ב | נייטנער יאהרגאנג | Łódź, Sroda 7 października 1931 r. | № 231

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

פונאנדערגעלאזן דאס ענגלישן פארלאמענט

נייע וואהלען וועלען פארקומען נאך אין היינטיגען חודש

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) אויף דער נעכטיגער באנקעט־זיצונג האט דער ענגלישער קאבינעט בעשלאסען צו מאכען נייע וואהלען.

מארגען וועט פארקומען א זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט און איבערמארגען וועט מען פונאנדערלאזען דעם פארלאמענט.

די נייע וואהלען זענען בעשטימט געווארען אויף מיטוואך דעם 28 אקטאבער.

מאקדאנאלד זאל נאך היינט אויפגענומען ווערען דורכ׳ן קעניג וועלכער וועט איהם געבען צו דעם די געהעריגע פולמאכט אויף פונאנדערצולאזען דעם פארלאמענט.

אין די פארלאמענט־קרייזען האט מען איבערגעגעבען, אז אין וואהל־אויפרוף פון דער רעגירונג וועט נישט אונטערשטראכען ווערען די פראגע וועגען איינפיהרען שוץ־צאל.

די רעגירונג האט געהייסען מאקדאנאלד׳ן רעדאגירען דעם וואהל־אויפרוף אויף אזא אופן, אז ער זאל קאנען אנגענומען ווערען פון אלע ריכטונגען.

לויט וויטערדיגע ידיעות איז שוין א פאקט די שפאלטונג צווישען די ליבעראלען.

די נייע גרופע ביי די ליבעראלען וואס דזשאן סימסאן האט געשאפען, צעהלט 22 דעפוטאטען פון דער צאהל 58.

די דאזיגע גרופע האט נעכטען אפגעהאלטען א זיצונג און האט בעשלאסען צו שטיצען מאקדאנאלד׳ן ביי די וואהלען.

לאנדאן, 6. (טו) מאקדאנאלד האט ערקלערט אין פארלאמענט, אז מארגען ווערט אויפגעלעזט דער פארלאמענט און האט איבערגעגעבען צו דער קעניג האט איהם שוין געגעבען די הסכמה פונאנדערצולאזען דעם פארלאמענט.

לאנדאן, 6. (פאט). לויט די לעצטע ידיעות וועט דער ענגלישער פארלאמענט מארגען פונאנדערגעלאזט ווערען און די נייע וואהלען וועלען בעשטימט ווערען אויף דעם 27 אקטאבער.

לאנדאן, 6. (פאט) ווי מען גיט איבער, וועט דער נייער פארלאמענט געעפענט ווערען דעם 19־טען נאוועמבער.

לארד רידינג,

דער ענגלישער אויסערן-מיניסטער איז געפאהרען קיין פאריז.

מען דערווארט א מיליטערישן קאנפליקט

מיט די סאוויעטען אויפ׳ן ווייטען מזרח

ריגא, 6. (פאט) „סעוואזניא“ איז מודיע, אז נעכטען איז געקומען א סוחר פון סאוויעטען-רוסלאנד און האט איבערגעגעבען, אז אויפן ווייטען מזרח הערשט די איבערציי׳גונג, אז עס איז נישט אויסצומיידען א בעוואפענטען קאנפליקט מיט די סאוויעטען.

אין דער ריכטונג פון מאנדזשוריען און וולאדיוואסטאק ווערען ארויסגעשיקט צוגען מיט מיליטער.

די ציווילע קאמוניקאציע איז זעהר א שווערע.

ערב דימיסיע פון דייטשען קאבינעט

בערלין, 6 (ספ. טעל.) „גערמאניא“ שרייבט, אז עס איז שוין זיכער, אז דער דייטשער קאבינעט, אין איצטיגען צוזאמענשטעל, וועט זיך שוין מעהר נישט פארשטעלען דעם פארלאמענט און אז דער אויסער,-מיניסטער קורציוס וועט די טעג דימיסיאנירען.

אין משך פון דער היינטיגער וואך וועט פארקומען א רעקאנסטרוקציע פון דער דייטשער רעגירונג.

בערלין, 6 (פאט) אין די פאליטישע קרייזען ערווארט מען אויף מארגען די דימיסיע פון דייטשען קאבינעט.

דעם קאנצלער ברינינג זאל מען איבערגעבען צוזאמענצושטעלען די נייע רעגירונג.

דעם אמט פון אויסערן-מיניסטער זאל איבערנעמען דער קאנצלער אליין. ענדערונגען זאל געמאכט ווערען אויף די מיניסטארען-אמטען פון אינערן, יוסטיץ, קאמוניקאציע, ווירטשאפט.

היינט, נאכמיטאג האט דער קאנצלער שוין געפיהרט וועגען דעם אונטערהאנדלונגען.

מען שמועסט, אז דער נייער קאבינעט זאל רעקאנסטרואירט ווערען אויף רעכטס. די סאציאל דעמאקראטען וועלען זיך היינט בעראטען וועגען זייער שטעלונג אנצונעמען אין פאל פון א טענדענץ צו רוקען דעם קאבינעט אויף רעכטס.

לארד רידינג אין פאריז

פאריז, 6 (ספ). היינט פארנאכט איז לארד רידינג אנגעקומען קיין פאריז. אויף דער באהן-סטאציע האבען איהם בעגריסט פארשטעהער פון דער פראנצויזישער רעגירונג.

פרעמיער לאוואל וועט ערשט מארגען אויפנעהמען דעם לארד רידינג.

וועגען דייטשען חשק אויפ׳ן דאנציגער קארידאר

ניו-יארק, 6 (ספ. טעל.) וועגען די דייטשע האפנונגען אויפ׳ן דאנציגער קארידאר, שרייבט דער בעקאנטער אמעריקאנער פובליציסט פראנק סימאנס, אז די דערמאנטע דייטשע האפנונגען האבען זיך אויסגעלאזען מיט גארנישט, און אז דער איינציגער אויסגאנג פאר די דייטשען איז א נייער לאקארנא.

אייפטאן סינקלער שווער קראנק

לאס-אנזשעלאס, 6 (פאט). דער בעריהמטער שרייבער אייפטאן סינקלער איז איבערגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אין א צושטאנד פון א פולשטענדיגע נערווען-צוטרייסלונג.

אעראפלאן, וואס איז בעשטימט צו פליהען אין סטראטאספערע

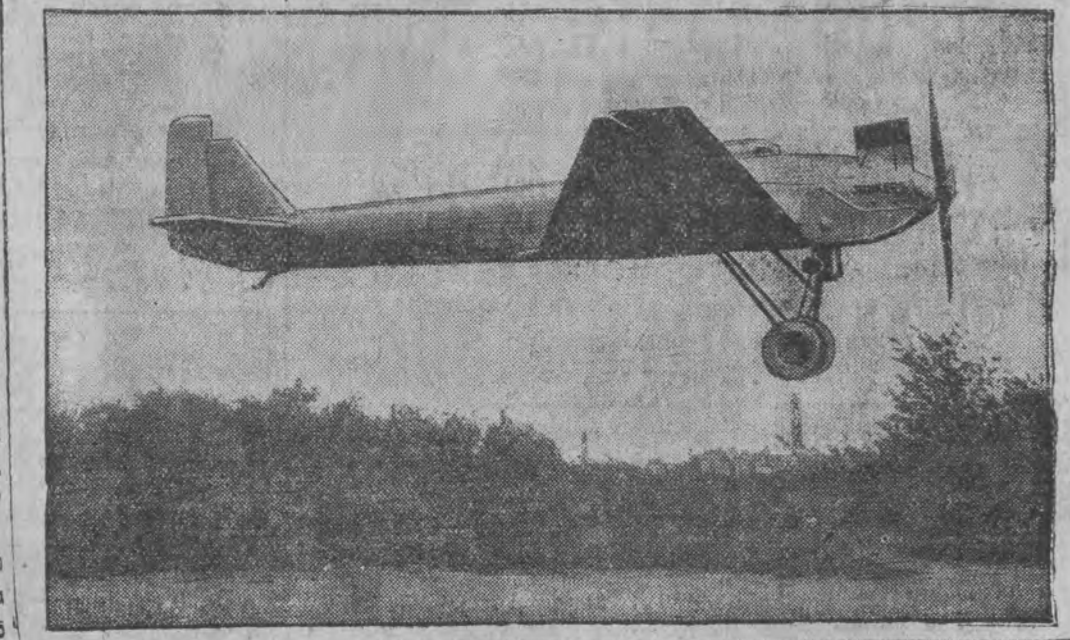

ערשטקלאסיגע
דאמען=שניידער=
געזעלען
בעשטעלט ווערען פון זאפארט געזוכט
ביי מ. צימערמאן, פיעטריקאווער 46.

3 נאוואמיעסקא / נאוואמיעסקא 3
טוך און קארט-געשעפט
Herman Włoski
לאדז, נאוואמיעסקא 3 טעל. 114-92, פראנט 2-טער שטאק
עמפעהלט צום איצטיגען הערבסט- און ווינטער-סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע
דאמען- און הערען=שטאפען
ווי: לאדזער, טאמאשאווער, ביליצער, לעאנארד׳ס און אויסל. אויסארבייטונגען
בעסטע קוואליטעט! / נייעסטע מאדע! / פאבריקס=פרייזען! / הורט און דעטייל!
געדענקט די אדרעס! געדענקט די אדרעס!

רעקלאמע-וואך!!!
דערמיט האב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג׳ קונדשאפט, אז איך האב ערעפענט אין צענטרום פון שטאט אויף
פעטריקאווער 20 טעל. 85-240
דאס איינציגע יודישע אייראפעאישע קאלאניאל= און דעליקאטעסען=געשעפט
איינגעריכטעט לויט דער לעצטער, טעכנישער און היגיענישער פאדערונג.
אויף לאגער א רייכער אויסוואהל פון די בעסטע קאלאניאל און שפייז-ארטיקלען, דעליקאטעסען, געטרוקנטע און רויהע פרוכטען. די פיינסטע סארדינען, שפראטען, סקומבריא׳ס, טעה, קאווע, קאקאא א. ד. גל. צו קאסטען=פרייזען.
אויפ׳ן טעלעפאנישען פארלאנג ווערען אלערליי בעשטעלונגען, זאגאר די קלענסטע, אפגעשיקט א היים, נישט צורעכענדיג קיין שום ספעציעלע קאסטען.
איך עמפעהל מיך דער ג׳ קונדשאפט און צייכען מיט אכטונג
ב. זילבערצווייג, פעטריקאווער 20, טעל. 85-240
רעקלאמע=פרייזען
בעסטע קאלאניאל=סחורה

50% פון מיטוואך, דעם 7-טען ד. ח. 50% ביליגער! 50%

KONSUM"

PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

צוליב ליקווידאציע פון גרעסערע פארטיעס קאנפעקציע, האבען מיר די פרייזען פון

דאמען-, הערען- און קינדער-קאנפעקציע

פון אייגענע סחורות, רעדוצירט ביז 50 פראצענט ביליגער.

אכטונג! רעשטען און בראַק פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" אקצ.-געז.

פערקויפט אויסשליסליך דער „KONSUM"

צו געגויע פאבריקס-פרייזען.

50% פון מיטוואר, דעם 7-טען ד. ח. 50% ביליגער! 50%

האסט דו שוין ערפילט דיין חוב און געקויפט די אפצייכנונג פון „הכח"

די הנהלה פון די 7-קלאסיגע שולען **קאצענעלזאן-נחומאב**

איז מודיע דאס פון נייעם שול-יאָר אָן, ד. ה. פון 1/9 1931 (י"ט אלול) ווערען די שולען רעארגאניזירט און ס'קומען פאר פאלגענדע ענדערונגען:

7-קלאסיגע שולע אויף דער נאַד-לודקא 8. טעלעפאָן 177-01 (צווישען נאָוואָמיעסקאַ און וואָלבאָרניאַ) ווירד געענדערט אויף א

מענער-שולע

און געמט אן אין אלע קלאסען (אדז.) נור אינגלעך פון 5½ ביז 15 יאָהר

פאר די אינגלעך פון אָרטאָדאָקסישע עלטערן עגזיסטירט

א רעליגיעזער-חדר

וואו ס'ווירד געלערנט דורך די בעסטע מלמדים גרינדליך

חומש, רש"י, פסוק, גמרא ותוספות

אין הדר ווערען אנגענומען אינגלעך פון 4 ביז 15 יאָהר.

אין די פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) און אין ערשטען אָדזיאַל קענען אויך אויפג. ווערען מיידלעך פון 3—7 יאָהר

7-קלאסיגע שולע אויף דער פאמאַרסקאַ 20. טעלעפאָן 183-40 ס'ווערען אין דעם פארגרעסערטען לאָקאל געעפענט די קלאסען A. B. C. I. II. III. IV. (אָידזיאַלען I ביז'ן VII)

פיר קנאבען און מעדכען

אין שול צוואַנג-עלטער פון 7—15 יאָהר

א ספעציעלער פארבערייטונגס-קלאס פיר ענטוויקעלטע קינדער פון 5½ ביז 7 יאָהר

ביי דער שולע עגז. א מוסטערהאַפטע **פרעבעל-שולע** (שפיל-שולע) פיר קינדער אָהן אונטערשייד פון ענטוויקלונג פון 3½ ביז 7 יאָהר

די פרעבעל-שולע ווירד געפיהרט אין דער **פוילישער אונטערריכטס-שפראך** לויטן סיסטעם פון פרעפעס, מאָנטעסאָרי מיט מוזיק און ריטמיק.

פיר פיזיש שוואכע קינדער ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט א נאכמיטאג-שולע ביז 50% בילינער. נאכמיטאג פרעבעל-שולע.

וויכטיגע בעמערקונג!

1) די 7-קלאסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער גאס נאַד-לודקא 8 (בײַ נאָוואָמיעסקאַ) איז די בעקוועמסטע אנשטאלט פיר די עלטערן, וועלכע וואוינען צווישענצייט וועלטען און וועלען צו פארייניגען די מאדערנע וועלטלעכע בילדונג און ערציהונג מיט'ן אידישען רעליגיעזען חדר ד. ה. למודי קודש מיט למודי חול. 2) די שולע ערלעדיגט פאר די עלטערן דאס איבערטראגען די קינדער פון אנדערע שולען, ווי אויך אלע פארמאליטעטען לויט דער שול-מאכט (רויטע און אנדערע וועזוואניעס).

די קאנצעלאריע פון דער שולע אויף פאמאַרסקאַ 20 איז טעטיג פון 5 ביז 8 אוו.

" " " " " " נארלגדקא 8 " 12 " 2 נ"מ

אכטונג, בעקער-מייסטער אין לאדז!

היינט, מיטוואך, דעם 7-טען אָקטאָבער, 6 א זייגער אוונד קומט פאר אין לאָקאל פון בעקער-צעך

א דרינגענדע פערזאמלונג

פון אלע בעקער-מייסטער אין לאדז.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאָג-אָרדנונג וואו עס וועט צוו. אנדערע בעהאנדעלט ווערען דער 8-שעהדיגער ארבייטס-טאָג אין די בעקערייען, ווערען געבעטען אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער פינקטליך צו קומען צו דער פערזאמלונג. **די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.**

כוס תנחומים

משתתפים אנחנו בצער של משפחת **פרומעס** נ"י בהלקח מהם אביהם וחתנם היקר והישר באדם חבר הועד שלנו

ר' מרדכי פרומעס ז"ל

המקום ינחם אותם בתוך שאצ"וי.

הועד והנהלת הישיבה „תומכי-תמימים" ליובאוויטש

עס ווערען געזוכט

אינטעליגענטע און פעהיגע

אינקאסענטען (קעס)

מיט קויציע ביז 100 זל. פערזענליכע אנמעלדונגען דעם 7, 8 און 9 ד. ח. פון 11—13 מיטאָג אויף פיעטריקאווער 83, קווער אָפ., 2. שט.

Dr. A. S. TENENBAUM

Piotrkowka 109

Tel. 220-25

צוריקגעקומען

Dr. Med.

M. Wajnberg

ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראנקהייטען

צוריקגעקערט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)

טעל. 172-20

נעהמט אָן נאָכמיטאָג, פון 5 ביז 7

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט

צוריקגעקערט

טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.

נעהמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אוו. 1754

דער טיף-געטראָפענער פאמיליע לובלינסקי און ה' אברהם גרינשפאן צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער מוסער און שוועסטער

נע. פיגח מאלע לובלינסקא

(געבוירען גרינשפאן)

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

דוד קרישטאל און פרוי

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער בעסטן פריינד **יענקעל קאסאווסקי** צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער פרוי

נ"ע מהלה

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

מרדכי קרול און פרוי

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון רעסטאראַטאָרען- און ביר-האלע-בעזיצער-פעראייז, זאַוואַדזקאַ 4 מאַכט בעקאַנט, אַזוי ווי עס האט זיך בעוויזען א קאָמוניקאַט אין „נייעם פאָלקסבלאַט" און „לאָדזשער טאָגעבלאַט", אז עס האט זיך געגרינדעט א נייער ביר-האלע-בעזיצער-פעראיין, דעריבער זאָלען אלע מיטגלידער וויסען, אז דער אַלטער רעסטאַראַטאָרען- און ביר-האלע-בעזיצער-פעראיין, וועלכער עקזיסטירט שוין העכער 15 יאָהר האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט דעם דאָזיגען נייעם פעראיין.

גלייכצייטיג מעלדען מיר אלע מיטגלידער, אז זיי זאָלען בעצאָהלען דעם מאָנאַטליכען ביימראַג דעם אינקאַסענט און ווער פון די מיטגלידער וועט נישט צאָהלען רעגעלמעסיג דעם ביימראַג, וועט די פערוואַלטונג ציהען דערפון די געהעריגע קאָנסעקווענצען. ווער עס וויל זיך אויסשליסען אַלס מיטגליד, מוז שריפטליך מיטטיילען דעם פעראיין.

6754 מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

ישיבת „תומכי - תמימים"

ליובאוויטש.

הנהלת הישיבה מודיע בזה שעל הזמן חבע"ל עלתה בידינו לכונן את ישיבתנו:

בדירה יפה ומיסודרת, עם בית-תבשיל ומלון מיוחד בעד התלמידים מערי-השדה

ובחורי חמד שיש להם הבנה בלימוד עצמית יקובלו לישיבתנו וכל הקודם זכה כי מספר התלמידים יהו מוגבל.

הנהלת

הערה: זמן קבלת התלמידים בכל יום משעה 11 – 2, 4 – 8 במעון הישן ברחוב פאלודניאווא 25.

Lekarz-Dentysta

St GELBERG

Zawadzka 14, tel. 108 33

צוריקגעקערט.

נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7 אָוועגד.

טריקא-נייהערינס

צו געוועהנליכע מאַשינען קענען זיך מעלדען

שרודמיעסקא 9

(פריהער ציגעל-גאַס 24)

אין דער טריקאָ-פאַבריק.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס קראנקהייטען

צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43) טעל. 13-142

עמפפאנגס-צייט פון 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. med. NIEWIAŻSKI

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

Dr. med. **H. GUTSZTADT**

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקערט

ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)

telefon 129-52.

נעמט אָן פון 9–10 פריה און פון 5–7 אָוועגט.

פערלענגערן אויף צוויי יאהר הובער'ס מאראטאריום

א וויכטיגע דרינגענדע קאנפערענץ ביים פרעזידענט הובער

לאָנדאָן, 6 (ספ. טעל.) פון וואשינגטאָן איז מען מודיע, אז אין ווייסען הויז, וועט היינט אונטערן פאָרזיץ פון פרעזידענט הובער פאָרקומען אַ דרינגענדע קאָנפערענץ פון די הויפּט-אָנפיהרער פון די רעפּובליקאַנישע און דעמאָקראַטישע פּארטייען און אויך די מיטגלידער פון קאָנגרעס.

אויף דער קאָנפערענץ זאָלען בעטראַכט ווערען וויכטיגע נאַציאָנאַלע פראַגען.

עס זאָלען אויך בעטראַכט ווערען פראגען וועגען אייראָפּע און אויך וועגען פערלענגערן מיט 2 יאָהר הובערס 1 יאָהר מאָראַטאָריום.

געשלעגען צווישען פאליציי און ארבייטסלאָזע אין לאנדאָ

לאָנדאָן, 6. (פּאַט). היינט זענען פאָרגעקומען קאַמפען צווישען אַרבייטסלאָזע און פּאָליציי אויף עטליכע ערטער.

עס זענען פערהאַן פערוואונדעטע.

די אַרבייטסלאָזע זענען בעפאַלען די פּאָליציי, מיט שטעקענס און בעוואָרפען מיט ציגעל און זאַמד.

פּאָליציי האָט מיט געוועהר פונאַנדערגעטריבען דעם המון.

יודען פערלירען 1 מאַנדאט

ביי די פּאַרלאַמענט-וואַהלען

ריגאַ, 6. (יט"א טעלעגראַפיש). דער ענטגילטיגער רעזולטאַט פון די פּאַרלאַמענט-וואַהלען איז נאָך ביז איצט נישט בעוואוסט, ס'איז אָבער שוין זיכער, אַז די יודען האָבען פערלוירען איין מאַנדאַט, די „אגודה" וואָס האָט ביז איצט געהאַט אַ מאַנדאַט האָט איצט בעקומען 2 מאַנדאַטען „בונד" האָט איהר מאַנדאַט פערלוירען. ציוניסטען-סאָציאַליסטען זענען געבליבען ביי דעם פריהערדיגען מאַנדאַט. „מזרחי" האָט פערלוירען איין מאַנדאַט. ביז איצט האָט זי געהאַט צוויי און איצט האָט זי בעקומען נאָר 1 מאַנדאַט.

ס'איז נישט אויסגעשלאָסען אַז ס'זאָלען נאָך קומען געוויסע ענדערונגען.

הונגעריגע ארבייטסלאָזע

צוראַבירען געוועלבער מיט עסענוואַרג אין בערלין

בערלין, 6. (פּאַט). אין אַרבייטער-קוואַרטאַל ביי-קעלן האָבען אַרבייטסלאָזע איינגעאָרדענט אַ דעמאָנסטראַציע. די דעמאָנסטראַנטען האָבען זיך אַדורכגעריסען דורך דער פּאָליציי און האָבען זיך צו-שפּרייט איבער די שכנותדיגע גאַסען און האָבען צו-ראַבירט די געוועלבער מיט עסענוואַרג. עס זענען פאָרגעקומען געשלעגען מיט היטלעריסטען.

פּאָליציי האָט אַרעסטירט מעהרערע מענשען.

דער אורטייל געגען אנטיסעמיטישען פאָליציי-וואכמייסטער פאהל'ן

האמבורג, (י.ט.א.) דאָס האמבורגער געריכט האָט פערעפענטליכט דעם אורטייל געגען דעם פּאָליציי-וואכמייסטער פאָהל, וועלכער האָט צוליב אַנטיסעמיטישע מאָטיוען שווער פערוואונדעט דורך רעוואָלווער-שאָסען דעם רעגירונגס-ראט יאפאלי. דער פּראָקוראָר האָט געפאָדערט מינדעסטענס 5 יאָהר תפיסה. פאָהל איז פערמשפּט געוואָרען צו 2 יאָהר תפיסה. אַלס מילדערנדער אומשטאנד ווערט אָנגעוויזען אין די מאָטיוען פון אורטייל, אז פאָהל האָט אויסגעפיהרט דעם אַטענטאט אין אפעקט-צושטאנד.

=====

נייער קורס פון יודישער ליטעראַטור אויף דער האַרוואַרד-אוניווערזיטעט

ניו-יאָרק, (יט"א) דעם 5-טען נאָוועמבער ה.י. עפענט זיך אין דער האַרוואַרד-אוניווערזיטעט אַן אַקאַדעמישער קורס איבער דער יודישער ליטעראַטור. דעם קורס וואָס וועט זיין געווידמעט אין ערשטער רייהע די שאַפונגען פון י.ל. פּרץ, וועט פיהרען דר. אַ. אַ ראָבאַק.

לויט דעם קאָמוניקאַט פון דער אוניווערזיטעט זאָל דער קורס בעצוועקען צו אילוסטרירען די סאָציאַלע כוחות און געזעלשאַפטליכען הינטערגרונד פון מאָדערנעם יודישען לעבען. דער קורס זאָל זיין בעשטימט קודם-כל פאַר געזעלשאַפטליכע טוער און אַנדערע פּערזאָנען, וואָס קומען אין קאָנטאַקט מיט יודען. די קענטניש פון יודיש איז פאַר דעם קורס נישט נויטווענדיג, מחמת די ענגלישע איבערזעצונגען פון די טעקסטען וועלען זיין אַ גענוגענדע ערגענצונג פאַר די לעקציעס.

היות די פריהערדיגע קורסען פון יודישער ליטעראַטור וואָס זענען געפיהרט געוואָרען דורך דר. א. אַ. ראָבאַק האָבען געהאַט אַ געוואַלדיגען ערפאָלג האָט די אוניווערזיטעט בעשלאָסען עפענען איצט אַ נייעם קורס.

דר. א. אַ. ראָבאַק וועט פיהרען דעם קורס פון דער יודישער ליטעראַטור מחוץ זיינע שטענדיגע לעקציעס איבער פּסיכאָלאָגיע אויף דער האַרוואַרד-אוניווערזיטעט.

—=:O:=—

באנקראט פון דער פאלקס-באַנק אין דרעזדען

בערלין, 6. (פּאַט). די פאָלקסבאַנק אין דרעזדען האָט היינט באַנקראָטירט. די באַנק עקזיסטירט זייט'ן יאָהר 1891.

קאנפערענץ צווישען אויסער'ן-מיניסטער און פינאַנץ-מיניסטער

וואַרשא, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) מיניסטער זאַלעסקי האָט נעכטען אָפּגעהאַלטען א לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן פינאַנץ-מיניסטער יאַן פּילסודסקי.

ספעציעלער סעקרעטאַריאַט פאַר מאנאפאל-ענינים

וואַרשא, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די רעגירונגס-קרייזען ווערט בעטראַכט דער פּראָיעקט צו שאַפען ביים פינאַנץ-מיניסטעריום א ספּעציעלען סעקרעטאַריאַט פאַר מלוכה-מאָנאָפּאָל-פראַגען.

דער נייער סעקרעטאַריאַט זאָל זיך פערנעהמען מיט דער גאַנצער פּאָליטיק פון די מאָנאָפּאָלען, וואָס זענען וויכטיגע מלוכה'שע הכנסה-קוואַלען.

אפגעשטעלט אין ווין דאס ארויסשיקן געלד קיין אויסלאנד

ווין, 6. (פּאַט). היינט פאַרמיטאָג איז אָפּגעשטעלט געוואָרען דאָס אַרויסשיקען געלד קיין אויסלאַנד.

אויסגעבראָכען אַ לעהרער-שטרייק אין ארץ-ישראל

אין די שולען וועלכע ווערען פינאַנסירט פון דער „אגענץ"

ירושלים, 6, (יט"א טעלעגראַפיש). נעכטען איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין אַלע שולען, וואָס ווערען פינאַנסירט פון דער יודישער „אַגענץ". די „אַגענץ" וויל דורכפיהרען גרויסע רעדוקציעס אין די שולען. די לעהרער האָבען מסכים געווען צו רעדוצירען די הוצאות אויף 20 טויזענד פונט. די „אַגענץ" וויל אָבער רעדוצירען אויף אַ פיל גרעסערע סומע.

די אונטערהאַנדלונגען פון דער „אגענץ" מיט די לעהרער ווערען ווייטער געפיהרט.

א יוד — לייטער פון דער ארבייטסלאָזע-הילף-קאמפּאניע

אין שטאַט ניו-יארק

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) דער גובערנאָר פון שטאט ניו-יאָרק רוזוועלט האָט נאָמינירט דעם יודישען וויצע-פּרעזידענט פון דער ניו-יאָרקער האַנדעלס קאַמער ה' דזשעסי שטרויס אלס לייטער פון דער קאַמפּאַניע צו שאַפען 20 מיליאָן דאָלאר אויף הילף פאַר ארבייטסלאָזען אין שטאַט ניו-יאָרק.

דזשעסי שטרויס איז א זוהן פון איזידאָר שטרויס, וועלכער איז אומגעקומען אויפ'ן „טיטאַניק" און א ברודער-זוהן פון פערשטאָרבענעם פילאַנטראָפּ נאַטאַן שטרויס און אַמבאַסאָדאָר אין טערקיי, אָסקאַר שטרויס.

רעוואָלוציעס וועגען געפּלאַנטען קאַליפאַט אין ירושלים

אַלס קאַליף זאָל בעשטימט ווערען דער עקס-סולטאַן פון טערקיי

פּאַריז, (יט"א) די פּאַריזער אויסגאַבע פון „טשיקאַגאָ טריבון" טיילט מיט, פון לאָנדאָן, אַז דער געוו. קאַליף און סולטאַן פון טערקיי, וואַהעעד עדין, וועלכער געפינט זיך איצט אין ניצא, האָט מסכים געווען ווידער אָנצונעהמען דעם אַמט פון קאַליף מיט דעם זיץ-אָרט אין ירושלים.

„טשיקאַגאָ טריבון" טיילט ווייטער מיט, אַז מאַולאַנא שאַקאַט אַלי, דער הויפּט-לידער פון דער מוזולמענישער מינדערהייט אין אינדיען און איינער פון די פאָרקעמפער פון דער פּאַן-איסלאַמישער בעוועגונג האָט עטליכע חדשים געפיהרט אונטערהאַנדלונגען אין דער פראַגע און איז איצט געקומען קיין לאָנדאָן, וואו ער בעטייליגט זיך אין דער „קאָנפערענץ פון רונדען טיש" מיט אַ פאָרמעלען פאָרשלאַג פאַר דער ענגלישער רעגירונג.

שוין אַ לענגערע צייט, שרייבט „טשיקאַגאָ טריבון" ווי עס האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען וועגן דער ווידער-אויפריכטונג פון קאַליפאַט, אָבער ערשט איצט דערוויסט מען זיך, אַז דער געוו. קאַליף איז מסכים מיט די איהם פאָרגעשלאָגענע, ווי עס שיינט, גינסטיגע בעדינגונגען.

פאָהרענדיג פון אינדיען קיין לאָנדאָן, האָט שאוקאַט-אַלי קאָנפערירט מיט די אַראַבער און ענדליך זיי איבערגערעדט אַז זיי זאָלען נישט אַנהויבען די „פּאַן-קאָאָפּעריישאָן" בעוועגונג געגען גרויס-בריטאַניען, כל-זמן ער האָט נאָך נישט געהאַט די מעגליכקייט צו פיהרען אונטערהאַנדלונגען פון זייער טובה וועגען. איצט דערוויסט מען זיך, אַז שאַוקאַט אלי האָט טעלעגראַפיש געלאַזט וויסען דעם ירושלימ'ער גרויס-מופטי אַז אַלץ געהט כשורה — פאַר די אַראַבער, מען האָט נאָך חששות ווי אַזוי דעם ענין קלאָר צו מאַכען די יודען, אָבער די מוזולמענער האָבען בדעה צו טענה'ן, אַז מיט'ן איינשטעלען אין ירושלים דעם וועלטליכען זיץ-אָרט פון קאַליף וועט נישט אָנגעריהרט, חלילה, וועלכע עס איז יודישע קאָלאָניעס אין ארץ-ישראל.

—=:O:=—

בילדער פון יאפּאנישען ארייננמארש קיין מוקדען

יאַפּאַנער וואך ביים טויער פון מוקדען

רעכטס, אויבן: יאַפּאַניש מיליטער אויף די גאַסען פון מוקדען. אונטען: די ערשטע געפאַנגענע

לאדז
7 אקטאבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
7 אקטאבער 1931

א גאסט
קומט צו אונז...

די וועלט גרייט זיך מקבל פנים צו זיין א גאסט, וואס וועט קומען און מוז קומען: מען גרייט זיך צום ווינטער. הייבטיגעס מאל וועט ער אבער נישט זיין קיין אנגעלעגטער גאסט. קיין פרייד, קיין פערגעניגען ערווארט מען נישט פון איהם. א שווערער אורח וועט ער עס זיין און מען מאכט שוין הכנות איהם ווי געהעריג מקבל פנים צו זיין.

אין דייטשלאנד זענען דא ביי א פינף מיליאן ארבייטסלאזע. א גרויסער טייל דערפון געפינט זיך אין בערלין און די איינוואוינער פון דער מיליאנען־שטאט, טראכטען שוין איצט, וואס מען האט אלץ צו טון פאר דער ארימער בעפעלקערונג צום ווינטער. עס ווערען געמאכט פערשידענע פארשלאגען, איינער לעגט פאר, מען זאל זיך פרייוויליג בעשטייערען, יעדער, וואס וועט נאך געהען אין טעאטער, אין קינא זאל געדענקען דעם ארימען און זאל געבען א שטייער פאר דעם ווינטער. א צווייטער לעגט פאר, מען זאל זארגען פאר די קינדער און מען זאל, איבער ווינטער, נעהמען א ארים קינד צו זיך צום טיש. א דריטער... נאר צי קען מען אויסרעכענען, וואס גוטע מענשען טראכטען אלץ אויס! אינטערעסאנט איז, וואס א צייטונג האט זיך ארויסגערופען צו געבען טעגליך טויזענד ברויט פאר ארימע. דאס איז ביי אונזער׳ע פערהעלטענישען, א זעהר גרויסע זאך. אונזער׳ע צייטונגען קענען זיך היינט אזעלכעס נישט ערלויבען.

מען גרייט זיך צום ווינטער נאטירליך, ביי לייטען. און וואס טון מיר? וואהרשיינליך וועט דער ווינטער צו אונז אויך קומען, ער וועט אונז נישט אויסמיידען. אבער מיר מאכען זיך נישט וויסענדיג, מיר מאכען גאר נישט קיין הכנות איהם געהעריג אויפצונעהמען. ביי אונז ווערט מען וועניג נתפעל ווען איינער האט נישט קיין ארבייט. אבער ווען טויזענדער האבען נישט קיין פרנסה פערשטעהן מיר דאך, וואס דאס הייסט. וואס זשע טוען מיר אום די הונגעריגע צו העלפען אין ווינטער?

נאטירליך, קענען מיר נישט טראכטען וועגען אזעלכע מיטלען וואס, די דייטשען לעגען פאר. ביי אונז וועט מען ווייניג אויפטון אויב מען וועט ארויפלייגען א שטייער אויף טעאטער, אויף קינא, א. א. וו. אויך פון נעהמען קינדער צו זיך איבער׳ן ווינטער איז נישט פאר אונז געדאכט. נישט אימיצער וועט נעמען קינדער, נישט אימיצער וועט אבגעבען א קינד איבער׳ן ווינטער. דאס זענען פארמען וואס זענען ביי אונז נישט בעקאנט און נישט אנגענומען. אבער בעזארגען מיט ברויט די הונגעריגע, דאס איז א זאך וואס איז ליידער, ביי אונז זעהר גוט בעקאנט. אבער אויך פון דעם יודישען טראדיציאנעלען מנהג, פון דעם „הלא פרס לרעב לחמך" דאס טראגען דעם הונגעריגען זיין ברויט ענטגעגען, איהם טראגען ענטגעגען די נשמה, ווי דער נביא דריקט זיך אויס, אפילו דערפון הערט מען עפעס גארנישט.

ווער זאל נעמען די איניציאטיוו דערצו? היינט איז ליידער, ביי אלע די לאגע אזא, דאס עס איז נישטא ווער עס זאל זיך אינטערעסירען. אלע זענען היינט אזוי שטארק פערנומען מיט אייגענע צרות, מיט נויט און דאגות פרנסה, דאס עס איז כמעט נישט צו ערווארטען, אפילו נישט צו פערלאנגען, מען זאל נאך טראכטען וועגען צווייטען. עס איז געבליבען נאר די פרעסע, די צייטונג, וועלכע קען, וועלכע מוז זיך דערמיט פערנעהמען.

אין בערלין קען זיך נאך היינט א צייטונג ערלויבען צו טיילען טויזענד ברויט א טאג. ביי אונז קען מען דערפון נישט טראכטען. אבער טון, מעורר זיין, בעהמען די איניציאטיוו, קענען מיר אויך און מיר מוזען עס טון.

א גאסט קומט צו אונז. אמאל איז ער געווען א אנגעלייגטער גאסט, היינט איז ער א ברוגזער גאסט, פאר וועלכען מען שרעקט זיך, פאר וועלכען מען האט היינט מורא. לאמיר זיך בעהמען גרייטען, לאמיר עפעס טון בעצייטענס און נישט לאזען זיך איבעררעשען.

ש. י. סטופניצקי.

—:)O(:—

גאנדהי האט גרויס סימפאטיע צו יודען

לאנדאן, (י.ט.א.) אין זיין אינטערוויו מיט׳ן פארשטעהער פון „דזשואיש קראניקל" האט גאנדהי אויך זיך ארויסגעזאגט וועגען זיין שטעלונג צו יודען אויף א פאלגענדען אופן:

איך בעציה זיך צו די יודען מיט דער גרעסטער סימפאטיע. איך בין זעהר צוגעבונדען צו יודען. ווייל איך האב פיל יודישע פריינד און עס הערשט צווישען זיי א וואונדערליכער חברשאפט־געפיהל. נישט איינמאל האט מען מיר געפרעגט צי איך בעטראכט יודען פאר אן׳אויסדערוועהלט פאלק און איך ענטפער אויף דער פראגע פאזיטיוו. מען דארף אבער וויסען, אז אלע פעלקער האלטען זיך פאר אויסדערוועהלט.

דער אנטיסעמיטיזם איז אן׳איבערבלייבעניש פון בארבאריזם. איך האב קיינמאל נישט געקענט בעגרייפען די אנטיפאטיע צו יודען. איך האב געלייענט זאנגוויל׳ס „קינדער פון געטא" און דעמאלס האב איך פערשטאנען וויפיל אונפערדינטע פערפאלגונגען יודען האבען געמוזט אויסשטעהן. וואס פאר אן׳אויסוועג איך זעה? — האט צום סוף אויסגערופען גאנדהי. דער אויסוועג איז צווייפאכיג. ערשטענס דארפען אלע, וועלכע האלטען זיך פאר קריסטען, ענטוויקלען ביי זיך דעם געפיהל פון סאלידארנאץ און מיטגעפיהל, די יודען פון דער אנדערער זייט דארפען זיך בעפרייען פון די סבות, וועלכע רופען ארויס פאראורטיילען צו זיך.

פון וואנעט זאל זיך נעמען דער אפטימיזם?
צי דערפון, וואס מען וועט העכערן די שטייערן?

ד״ר י. טהאן פערנעהמט זיך אין אן׳ארטיקעל אין „נאווי דזיענניק" מיט דער רעדע פון פרעמיער פריסטאר אין סיים, וועלכע איז, ווי בעקאנט, געווען פול מיט אפטימיזם. דער מחבר זעהט פערשטענדליך נישט אין קיין גרונד פאר קיין אפטימיזם ביי דער איצטיגער לאגע אין פוילען און ער פרעגט:

„פון וואנען זאל דער בירגער שעפען כאטש אביסעל אפטימיזם? דער דאזיגער בירגער, וועלכער איז בעלאסטעט מיט עפענטליכע אפצאהלונגען, וואס שטיקען איהם, ער פיהלט ווי ער פאלט אונטער דער לאסט פון די דאזיגע אפצאהלונגען. פון וואנען זשע זאל ער שעפען גלויבען אין אפטימיזם? לאמיר זיך דערמאנען, זייט לאנגע יאהרען געהט א געשריי דורך אלע שיכטען פון דער געזעלשאפט, אז דער שטייער־סיסטעם, וועלכער האט בעקומען זיין געבורט זייט דער רעגירונג פון וולאדיסלאוו גראבסקי, דריקט אהן רחמנות דעם צאהלער, בעזונדערס דעם בירגערליכען. הער גראבסקי האט בעהאנדעלט פוילען אלס אגראר־לאנד און מיט סענטימענטען ווי אויך מיט אויסרעכענונגען איז ער געקומען צום פועל יוצא, אז דעם אגראריער דארף מען שוינען, אבער אין סתירה צו דעם האט ער געוואלט פיהרען א פאליטיק פון א גרויס־מאכט און האט געשטיקט אביסעל די אינדוסטריע, וועלכע ער האט אנגעטרא־פען פון אלטע יאהרען און דעם האנדעל, וועלכער האט קיינמאל נישט געוואוסט פון א וועלט־פער־בעהם און פון אויפבליהען, אין דער אינדוסטריע און אין האנדעל האט ער אנגעטראפען אויף יודען, אויף וועמעס פלייצעס ער האט מיט אזא לייכט הארץ ארויפגעלעגט דעם שווערען לאסט פון שטייערען. אזוי ארום איז זיין געוויסען געווען גאנץ רוהיג און ער האט פונאנדערגעבויט זיין סיסטעם. די סטרונע איז געווען אנגעשטרענגט ביז צום פלאצען. מען האט געצאהלט און געצאהלט, וויפיל די בעריהמטע גראבסקיס עגלה האט נאר געקאנט פערנעהמען, ביז עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער גאנצער ווירטשאפטליכער ארגאניזם איז אויסגעשעפט פון בלוט.

מ׳האט אלז ?עפאדערט צו ענדערען דעם סיסטעם. אויף דער פאדערונג איז שטענדיג געקומען דער ענטפער פון אויבען, אז אט־אט וועט פארקומען אן׳ענדערונג, מ׳ארבייט שוין, עס זענען בעשעפטיגט קאמיסיעס, אבער קיין ענדערונג אויף בעסער איז נישט געקומען. דאגעגען זאגט צו דער פרעמיער א רייה נייע אפצאהלען פאר ארבייטסלאזע. דער פרעמיער זאגט, אמת, אז עס האנדעלט זיך וועגען גאנץ קליינע אפצאהלען, נאר צוגאבען צום הכנסה־שטייער, צו באהן־בילעטען, צו באהן פראכטען, צו בריף, צום טעלעפאן און צו דעם ארימען ראדיא. צי זאל דאס אלעס צוזאמען נישט הייסען א נייע בעלאסטונג פון ארימען קליינבירגער, וועלכען עס וועט פערטייערט ווערען דאס לעבען? צי פון אזעלכע פאראויסזאגען קאן מען שעפען אפטימיזם?

דער מחבר פון ארטיקעל שטעלט זיך דאן אפ אויף די ריין יודישע מאמענטען פון דער פראגע, ספעציעל אויף דער בעציהונג צום יודישען שול־וועזען און ער שרייבט:

„און זאלען מיר ווארטען נאך א רגע וועט זיכער קומען די איראניע, וועלכע חזרט זיך שטענדיג איבער, די רעגירונג וועט פארלעגען א בודזשעט, אין וועלכען עס וועט זיך געפינען נאר א ביינדעל פאר יודען, ווי כדי חוזק צו מאכען פון די יודען. עס וועט אויספאלען עפעס א פאר גראשען אויף א קאפ. אט אזא אפשאצונג וועט עס זיין. צי וועט דא, אויף אט דעם אפשניט אויפבליהען דער אפטימיזם, וואס זאל פליסען פון גלויבען אין די איינפאלען און אין דער איניציאטיוו פון דער רעגירונג? ניין, באין אופן נישט. די יודען וועלען זיך זאגען, אז זיי זענען פערלאזען, פערגעסען. און די נויט איז ביי זיי א שרעקליכע, א מוראדיגע".

ענטוואפנונג כאטש אויף א צעהן יאהר
דאס וואלט די פעלקער געשטעלט אויף די פיס
סענסאציאנעלער ארטיקעל פון מוסאליני׳ן

אין דער אויסלענדישער פרעסע האט דער דיקטאטאר פון איטאליע מוסאליני פערעפענטליכט א העכסט סענסאציאנעלען ארטיקעל וועגען דעם פינאנציעלען קריזיס, וועלכען עס לעבט דורך די וועלט, בעזונדערס אין צוזאמענהאנג מיט דעם פאלען פון פונט. מוסאליני שרייבט צווישען אנד. :

„איצט, ווען מיר קאנען שוין כאפען דעם אטעם נאך דער שרעקליכער ידיעה, גיבען מיר זיך אפ א דין וחשבון, אז דער פונט שטערלינג וועט ניכער קומען צו א גלייכגעוויכט, איידער פיל אנדערע זאכען אין אט דער היינטיגער פינסטערער וועלט. דער איצטיגער מצב בעדייט גאנץ אייגפאך א צוריקגאנג צו יענע פערהעלטענישען, וואס האבען געהערשט אין ענגלאנד נאך דעם קריג, ווייל עס איז בעקאנט, אז גרויסבריטאניען האט זיך אומגעקעהרט צו איהר גאלד־וואלוטע ערשט אין יאהר 1925.

די ענגלישע פינאנצען האבען אונגעהויערע פאנדען און עס איז נישטא קיין גרונד מורא צו האבען פאר א פינאנציעלען צוזאמענברוך אדער פאר א פולער קאטאסטראפע פון ענגלישען פונט. דערצו קומט נאך דער גרויסער צוטרוי צו דער קראפט פון ענגלישען פאלק און צו זיין וואלוטע.

דער גאנצער האנדעל פון דער וועלט איז אין א גרויסער מאס אפהענגיג פון דער ענגלישער וואלוטע. אין דער האנדעלס־וועלט איז דער ענגלישער פונט געווען א דאגמע נישט צו ריהרען. עס וואלט געווען א געוואלדיגער פערלוסט פאר די אינטערנאציאנאלע האנדעלס־אפעראציעס, ווען דער פונט זאל פערלירען זיין לייטענדע שטעלונג. דאס וואר׳ט זיכער ווי אין דער ענגלישער באנק איז געווען בעקאנט אין דער גאנצער וועלט, זאלען מיר האפען, אז דאס וואר׳ט וועט אויך ווייטער נישט פערלירען זיין בעדייטונג".

מוסאליני, וועלכער, ווי מיר זעהען, קוקט אפטימיסטיש אויף דער ענטוויקלונג פון די געשעהעניש אין ענגלאנד, האלט אבער, אז אהן אן׳אינטערנאציאנאלער פערשטענדיגונג פון די פעלקער וועט די וועלט נישט קומען צו׳ן קיין גלייכגעוויכט, זיין ארטיקעל פערענדיגט ער אויף פאלגענדען אופן:

„נאר אן׳איבערמענשליכע אנשטרענגונג פון די בעזונדער׳ע מלוכה ארגאניזמען וועט בעוויזען צו בעקעמפען די געגענזייטליכע אינטערעסען פון די בעזונדער׳ע פעלקער און די שוועריגקייטען פון דער עקזיסטענץ.

נישט איינער מיינט, אז איידער די וועלט וועט לעזען אט די אלע שוועריגקייטען וועט מוזען קומען צו א קאטאסטראפע. דאס איז אן׳איבריגער פעסימיזם עס איז אבער נישט קיין שום ספק, אז איינער פון די שליסלען אויף צו לעזען די אונרוהיגקייט אין דער וועלט איז די ענטוואפנונג. ווען די פעלקער וואלטען זיך רעצידירט אפצושטעלען די בעוואפנונגען אויף א צייט פון א צעהן־פופצעהן יאהר, דאן וואלטען זיי זיך זיכער געשטעלט אויף די פיס. דער קריג האט אפגעשוואכט די פעלקער, עס איז זיי אבער נישט געגעבען געווארען קיין צייט פון שלום, כדי זיי זאלען קאנען קומען צו זיך און צו פערהיילען זייער׳ע וואונדען".

די דערגרייכונגען און דורכפאלען
פון דער יודישער קאלאניזאציע אין קרים

מאסקווע (יט״א) אין א רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען דורכ׳ן צענטראל־קאמיטעט פון „קאמזעט" אין מאסקווע ווערט געזאגט, אז דאס יאהר 1931 איז געווען אן׳איבערברוך יאהר אין דער ארבייט פון קאמזעט אין קרים. היינטיגעס יאהר האט געבראכט א גרויסע פערבעסערונג און פערשטארקונג אין דעם גאנצען קאלאניזאציאנס־וועזען און האט געשאפען א מעגליכקייט פאר דער ווייטערדיגער גרויסער און שנעלער ענטוויקלונג פון דער קאלאניזאציאנס־טעטיגקייט אין קרים. די רעזאלוציע ווייזט אן סיי אויף די דערגרייכונגען סיי אויף די דורכפאלען אין דער קאלאניזאציאנס־טעטיגקייט פון היינטיגען יאהר.

צווישען די דערגרייכונגען ווערט אנגעוויזען אז די גוטע גערעטעניש פון היינטיגען יאהר אין קרים האט בעדייטענד פערבעסערט די לאגע פון די קרוב 20 טויזענד יודישע קאלאניסטען אין קרים און האט פערקלענערט די צוריקוואנדערונג ביז 20 פראצענט. די ווירטשאפט איז היינטיגעס יאהר געווען פיל אינטענסיווער אנשטאט וואס פאריגעס יאהר איז אין די קרימער יידישע קאלאניעס פערזייט געווארען 300 העקטאר בוימוואל, איז היינטיגעס יאהר פערזייט געווארען 3000 העקטאר, עס איז געשאפען געווארען א גרויסע גערטנער־ווירטשאפט מיט וואסער־בעגיסונג, ס׳זענען איינגעפיהרט געווארען נייע אמעריקאנער גראז־קולטורען, נייע לאנדווירטשאפטליכע מאשינען, עס איז פערלעגט געווארען אין סטעפ 900 העקטאר וויינגערטנער, איינגעארדענט געווארען 4 עופות אינקובאטארס און אויסגעבויט געווארען עטליכע צעהנדליג שטאלען פאר עופות צוכט א. א. וו. ביז 70 פראצ. פרויען זענען צוגעצויגען געווארען צו דער פעלד־ארבייט, 99 פראצ. פון די יודישע קאלאניסטען זענען קאלעקטיוויזירט, איין מיליאן פוד תבואה איז אפגעגעבען געווארען דער מלוכה, עס זענען אויסגעגראבען געווארען 25 נייע ארטיזיאנישע ברונעמער. עס זענען ארגאניזירט געווארן 33 יודישע דארפס־ראטען און איין יודישער ראיאן (פריידארפער), עס האט אנגעהויבען צו ערשיינען די ערסטע יודישע צייטונג אין קרים „דער לעניגוועג" און עס איז געשאפען געווארען דער ערשטער יודישער לאנדווירטשאפטליכער טעכניקום אין קרים.

צווישען די נעגאטיווע ערשיינונגען פון דער תיי־יעהריגער קאלאניזאציע ווערט אנגעוויזען דערויף, וואס ארום 800 פאמיליעס (איבער 3000 נפשות) האבען היינטיגעס יאהר פערלאזען די קרימער קאלאניעס צוליב דעם, וואס מען האט זיי בעצייטענס נישט געגעבען קיין הילף נאך דער אומגערעטעניש פון פאריגעס יאהר צוליב דער זעלבער סיבה. עס איז אויך א סך פערקלענערט געווארען די צאהל פערד און עס האט אפגעהאלטען א גרויסע צאהל נייע קאלאניסטען פון צו קומען אין די קאלאניעס.

די מלוכה־ארגאנען, וואס דארפען בעדינען די פויערים האבען שוואך בעדינט די יודישע קאלאניסטען, וואס האט געבראכט שאדען די יודישע ווירטשאפטען. ער האט ווייניג געזארגט וועגען די יודישע קאלאניעס דער קרימער בילדונגס־קאמיסאריאט: 17 פונקטען האבען נישט קיין שולען, פון 27 ביבליאטעקען זענען 12 פערמאכט, די ראדיא־הויכרעדערס פונקציאנירען נישט, אין די עקזיסטירענדע אנפאנג־שולען פעהלען אויס 40 לעהרער א.א.וו. צווישען די אלטע און נייע קאלאניסטען אין א סך ערטער הערשט נישט קיין שלום, עס זענען נישט צוגעגרייט געווארען גענוג הייזער און דאס קען דערפיהרען צו ווייטערדיגער אויסוואנדערונג אין די הערבסט און ווינטער־חדשים.

אין א לאנגען ארטיקעל געווידמעט דער אויבענדערמאנטער רעזאלוציע, ווערט אין „עמעס" שארף קריטיקירט דער מילדער און אפטימיסטישער טאן פון דער רעזאלוציע און דער מאנגעל פון זעלבסטקריטיק ביי די קאמזעט טוער. אין ארטיקעל ווערט אנגעוויזען, אז די רעעמיגראציע פון אלטע און נייע קאלאניסטען איז פיל גרעסער, ווי עס ווערט אנגעגעבען אין דער רעזאלוציע. בלויז פון איין דזשאנקאיער (קרים) ראיאן האבען היי־יאהר אויסגעוואנדערט לערך 40 פראצ. קאלאניסטען. עס שטעהט אויך זעהר שארף די פראגע פון דער יוגענד, וואס צוליפט זיך פון די דערפער אין שטאט אריין.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

דער יודישער קלעזמער פון פראג

.5

ווּעלען מיר איהם לאָזען וידוי זאָגען אויף
זיין פידעל און מיר וועלען זיך אומקעהרען קיין
פּראָג זעהען, וואָס דאָרט איז דערווייל פאָרגעגע־
קומען.

די צוויי דוכסים האָבען אַלץ נישט געקענט
פערגעסען, אַז צוליב זיי איז ר׳ שמעלקע נעלם
געוואָרען, האָבען זיי געלאָזט אויסקלעבען מודעות
אין אַלע ערטער, אַז זיי זענען גרייט צו געבען אַ
שלל מיט געלד צו דעם יעניגען, וואָס וועט דער־
געהן אַ שליאַד פון דעם פערפאַלענעם קלעזמער,
און, אַז די מודעות האָבען גאָרנישט געבראַכט
האָבען זיי זיך פערשטעלט פאַר יעגערס און מיט־
גענומען מיט זיך דרייסיג בעדינטע מיט כלי־זיין
און אַלע נאַכט האָט מען זיך אַרויסגעלאָזט אין
די וועלדער אַרום פּראָג. דאָרט האָט זיך די מחנה
צוטיילט אין קלענערע מחנות און מען האָט זיך
אַרויסגעלאָזט זוכען אין בעזונדערע ווינקעלעך. אָבער
זוך היינט, זוך מאָרגען. אַז אין ערגעץ איז נישט
געווען קיין שפור פון דעם פערפאַלענעם. און אַלע
זענען שוין געווען מיד פון דעם אַרומזוכען אין
די וועלדער, און די דוכסים האָבען זיך שוין גע־
וואָלט אומקעהרען און איהם אויפהערען זוכען.

אין דער זעלבער נאַכט זענען די דוכסים
מיט זייערע בעדינטע אָנגעקומען אין דעם וואַלד,
וואו די גזלנים האָבען זיך אויפגעהאַלטען. דער
וואַלד איז געווען אַ טיפער און אַ פינסטערער און
מען האָט קוים געזעהען, וואו מען געהט. פלוצים,
ווי זיי זענען אַזוי געגאַנגען און געטאַפּט דעם וועג
אין דער פינסטערניש האָבען די שפּור־הינט פון
די דוכסים זיך אָפּגעשטעלט אויף איין אָרט און
בשום אופן זיך פון דאָרט נישט געוואָלט ריהרען.
האָבען די דוכסים פערשטאַנען, אַז מסתמא איז
דאָ עפּעס אַזוינס, וואָס עס לאָזט די הינט נישט
אוועק פון דאַנען, האָבען זיי אָנגעשטעלט די אוי־
ערען, אפשר וועלען זיי עפּעס דערהערען און זיי
האָבען טאַקע דערהערט אַנ׳אונגעהויער טרויעריג
שפּילען, וואָס איז געקומען פון דער טיפעניש,
האָבען זיי נאָכמעהר אָנגעשטעלט די אויערען און
דערקענט, אַז דאָס שפּילט דער פּראַגער קלעזמער,
ווייל קיינער האָט נישט געקענט שפּילען מיט אַזאַ
זיסקייט און מאָראַלישקייט ווי ער. האָבען זיי גע־
געבען אַ פייף און באַלד זענען אַלע דרייסיג מענ־
שען שוין געווען צוזאַמען, האָט מען אָנגעצינדען
פאַקלען און גענומען זוכען, און מען האָט געפונען
אַנ׳עפענונג צו דער הייל פון די גזלנים, זענען
די דוכסים מיט זייערע בעדינטע אַריין אין דער הייל
מיט זייער כלי־זיין און זיי האָבען זיך אַרונטער־
געלאָזט אַלץ טיפער און טיפער און דאָס שפּילען
איז זיי אַקעגענגעקומען אַלץ נעהנטער און אַזוי
זענען זיי נאָכגעגאַנגען דאָס שפּילען, ביז זיי זענען
אַריינגעקומען אין דער קאַמער, וואו ר׳ שמעלקע
איז געשטאַנען אַ בענאָסענער מיט טרערען און
די גזלנים זענען געזעסען אַרום איהם שטאַרק פער־
טראַכטע, זענען די דוכסים מיט זייערע בעדינער
בעפאַלען די גזלנים און זיי געבינדען, דערנאָך
זענען זיי צוגעפאַלען צו ר׳ שמעלקען, איהם גע־
קושט, און געהאַלזט און זיך זעהר געפרעהט,
וואָס זיי האָבען איהם נאָך געפונען אַ לעבעדיגען,
דערנאָך האָט מען די רויבער באַלד אַרויפגעזעצט
אויף פערד און זיי אָפּגעפיהרט קיין פּראַג.

געקומען קיין פּראַג נאָך האַלבער נאַכט האָ־
בען זיי די רויבער בעהאַלטען אין אַ קעלער,
ווייל זיי האָבען נישט געוואָלט, אַז די זאַך זאָל
מפורסם ווערען, איידער מען וועט פריהער נישט
כאַפּען דעם גרויסען קענער, וואָס ער איז געווען
דער פּאַקטישער שולדיגער אין דער גאַנצער מעשה,
ווייל זיי האָבען שוין איצט אַלץ געוואוסט. ר׳
שמעלקען האָט מען געלאָזט אָפּבאָדען, דערנאָך
האָט מען איהם געגעבען צו עסען און צו טרינ־
קען, כדי ער זאָל צו זיך קומען, מחמת ער איז
פון גרויס צער און יסורים געווען זעהר אָפּגע־
שוואַכט. אויך ר׳ שמעלקען האָט מען נישט גע־
לאָזט אהיימגעהן, כדי עס זאָל נישט ווערען אַ
ריעש אין שטאָט. דערנאָך האָט מען אַוועקגעשיקט
די בעדינער אין דער הייל אַריין, אַז זיי זאָלען
ברענגען פון דאָרט דאָס גאַנצע געלד מיט׳ן זיל־
בער, וואָס האָט זיך געפונען אין די געהיימע קאַ־
מערן, און הושענא־רבה בייטאָג האָט דער דוכס
פון פּראָג געמאַכט אַ גרויסען באַל און פערבעטען
צו דעם באַל אַלע גרויסע לייט, אויך דעם גרויסען
קענער האָט מען גערופען, און שטילערהייט האָט
דער דוכס אויך געשיקט נאָך ר׳ שמעלקעס ווייב
און איהר געזאָגט, אַז זי זאָל זיצען און וואַרטען
אין איינעם פון די זאַלען, ווייל ער האָפט, אַז
באַלד וועט זי זיך דערוויסען פון אַ גוטער בשורה.

אין מיטען דעם באַל, ווען אַלע געסט זענען
שוין געווען פערזאַמעלט און מען האָט זיך משמח
געווען, האָט דער דוכס געגעבען אַ צייכען, מען
האָט געעפענט אַ זייטיגע טיר און ר׳ שמעלקע איז
אַריינגעקומען אין זאַל, זעהר שעהן פערפּוצט און
ער האָט זיך פערנייגט פאַר אַלע שררות און
שררה׳טעס. האָט מען געעפענט אַ צווייטע טיר און
עס איז אַריינגעקומען זיין ווייב און ווי זי האָט
איהם דערזעהען, איז זי צוגעפאַלען צו איהם, איהם
געפאַלען אויפ׳ן האַלז און געוויינט און געלאַכט
פון גרויס שמחה, מאַן און ווייב האָבען זיך גע־
האַלזט און געקושט און אַלע אין זאַל זענען אַזוי
געריהרט געוואָרען, אַז טרערען האָבען זיך גע־
גאָסען פון זייערע אויגען. אין מיטען דעריבען
איז געוואָרען אַ גערודער אין זאַל, וואָרום דער
גרויסער קענער איז פון שאַנדע אומגעפאַלען און
איז מעהר נישט אויפגעשטאַנען. דערנאָך האָט מען
אין דעם זאַל אַריינגעבראַכט די אַלע גזלנים, גע־
שמידט אין קייטען און ר׳ שמעלקע האָט דער־
צעהלט דעם גאַנצען עולם, וואָס מיט איהם איז
פאָרגעקומען.

צומאָרגענס שמיני עצרת, האָט די גאַנצע שטאָט
גערעש׳ט מיט דער געשיכטע און די צוועלף גזלנים
זענען צוהאַקט געוואָרען אויף שטיקער, דאָס גאַנ־
צע עשירות, וואָס מען האָט געפונען אין דער
הייל האָט מען אַוועקגעגעבען ר׳ שמעלקען, וועל־
כער האָט פון דעם נישט געוואָלט בהנה זיין און
עס צוטיילט אויף צדקה, און ער האָט אויסגעלעבט
זיינע יאָהרען אין בחת און גדולה.

(סוף).

איבערגעליבען און איבערדערצעהלט פון ר. איזלאנד

מוזיקאַלישע נאָטיצן

טשעלאָ־רעציטאַל פון אַרנאָלד פעלדעסי

דער קאָנצערט־סעזאָן איז געעפענט געוואָרען
אונטער אַ גוטען צייכען. ס׳איז אויפגעטרעטען
אַנ׳אַלטער און בעקאַנטער קינסטלער.

וויאָלאָנטשעל איז אַנ׳אינסטרומענט, וואָס
נעפעלט אַלע צוליב די זינגענדע טענער, וואָס
געהען צום האַרצען און ווען אַ גרויסער קינסטלער
מייסטערט אויף דעם דאָזיגען אינסטרומענט, מאַכט
עס אויף אַלעמען דעם שטאַרקסטען איינדרוק און
ווירקונג. דאָס איז געזאָגט געוואָרען, אַז אַ גרוי־
סער קינסטלער שפּילט אויף דעם דאָזיגען אינ־
סטרומענט.

דער דאָזיגער גרויסער קינסטלער איז בלי
ספק אַרנאָלד פעלדעסי.

מיט אַ יאָהר צוריק זענען מיר כמעט אין
איהם געווען ענטוישט. זיין פאָרטראַג האָט נישט
איבערגעלאָזען קיין שום איינדרוק. דאָס מאָל אָבער
האָט ער געשפּילט ווי דער אַמאָליגער טשעלאָ־
קינסטלער מיט׳ן גאַנצען גלאַנץ און פּראַכט.

די אַלטע מייסטער טאַרטיני (אַדאַזשאָ) און
לאָקאַטעללי (סאָנאַטע) האָט דער אַלטער פעלדעסי,
אַזוי געשפּילט ווי מען שפּילט העריליך די אַלטע
קלאַסיקער: דאָס הייסט רוהיג, פאַרנעהם מיט זיס־
זינגענדען טאָן, מיט רוהיג־געהאַלטענע אָבער פול־
קאָמער טעכניק.

זאָל דער דאָזיגער ערשטער קאָנצערט זיין אַנ׳
אָנהויב פון דעם, אַז אין אונזערע שווערע צייטען
זאָלען מיר כאָטש אויף עטליכע שעה קענען גע־
ניסען פון דעם נענוס, וועלכע עס שטעלען אונז צו
אונזערע מייסטער־ און קינסטלער־קאָנצערטען.

D-ski.

——=):o:(=——

בריף אין רעדאַקציע

חשוב׳ע רעדאַקציע!

דערמיט בעטען מיר אייך צו פערעפענטלי־
כען דעם פאָלגענדען בריף אין אייער השוב׳ער
צייטונג, פאַרוואָס מיר דאַנקען אייך פאָראויס.

די לאָדזער שכט־הייזער אין געגענזאַץ צו
אַנדערע גרעסערע שטעט זענען נישט קיין שטאָ־
טישע נאָר פּריוואַטע אונטערנעהמונגען. די דירעק־
ציעס פון די שחט־הייזער האָבען נאָר איין אינטע־
רעס — אָנשטאָפּען זייערע טאַשען דורך נעהמען
גרעסערע אָפּצאָהלונגען, דאָגעגען זאָרגען זיי גאָר־
נישט פאַר דער אינערליכע איינאָרדנונגען אין די
שכט־הייזער. מיט אַ בעזונדער הפקרדיגע בעצי־
הונג צייכענט זיך אויס די דירעקציע פון שטאָטי־
שען שכט־הויז אויף ראַדוואַנסקאַ. ס׳גייט יעצט צו
ווינטער, און די שויבען זענען אויסגעהאַקט, קיין
ענינעגענדע שענקלעך פאַר די אַרבייטער אויף זיך
איבערצוטון איז נישט פאַראַן. די אַרבייטער זע־
נען אַזוי אַרום עלול שנעל זיך צו פערקיהלען און
נישט האָבענדיג די מעגליכקייט נאָך דער אַרבייט
זיך אַרומוואַשן און איבערטון, קענען זיי פערשלעפּן
פערשידענע עפּידעמישע קראַנקהייטען אָבער נאָך
זקאַנדאַלעזער איז, וואָס די מאַשין־ווי.דעס זענען
נישט פערפעסטיגט ווי געהעריג און פון צייט צו
צייט רייסען זיך די ווינדעס אָפּ, פערוואונדענדיג
שווער די אַרבייטער. דער מאַגיסטראַט און די
גאַנצע עפענטליכע מיינונג דאַרף אויף דעם רעאַ־
גירען. מ׳טאָר זיך נישט שפּילען מיט מענשליכע
לעבענס.

פּראָפ. אַרבייטער־פעראיין פון פלייש־אינדוסטרי.

היינט און פאָלג. טעג!

דאָס גרעסטע מייסטערווערק פון אַלע צייטען!

די שרעקליכסטע וויזיע פון וועלט־קריג אין רעאַליסטישען בעגריף, לויט דעם בער. ווערק פון E M.REMARQUE

אויפן מערב־פראָנט קיין נייעס

מיטרייסענדע דראַמע, וואָס אילוסטרירט פון איין זייט דעם פּאַטריאָטיזם און פון דער צווייטער: ט די אכזריות און שחי־טות איבער מיליאָנען אונשולדיגע מענשן. די הויפּט־ראָלען קרעאירען מייסטער־האַפט: דער אונפערגלייכליכער (בולבאַ) LOUIS WOLHEIM, Lewis Ayres, John Wray i in.

אָנהויב אין גצוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזען.

דאס גליקליכע אנקומען פון דייטשע אָקעאַן־פליהער קיין ניו־יאָרק

מערב פון שפּיאָנאַזש

סענסאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(46

קאַפּיטעל ניינצעהן

די אַלטע ליבע

— אַך, טייערע מאַדאַם קאַרלין! זענט נישט
ברוגז אויף מיר! — האָט מיס קאַלפּעפּער אויסגע־
רופען, צולויפענדיג צו עטעלען. — עס איז מיר
אַזוי שווער געווען ביים געדאַנק, אַז איהר זענט דאָ
אַליין, איינזאַמע אַליין! איז מיר געראַטען צו פער־
דינגען די ווילע, און קריגען פאָראויס געלד, און
אָט בין איך געקומען, נישט וואַרטענדיג אויף אייער
דערלויבניש און... כ׳האָב געבראַכט דעם קליינעם
קאַטערל, ברוטוסן... ער האָט זיך זעהר גוט אויפ־
געפיהרט אין וועג — איך פערזיכער אייך!

— ס׳אַראַ וואוילע, סאַראַ גוטע איהר זענט!

— האָט עטעל אַרומגענומען די אויפגערודערטע
אַלטיטשקע — קומט אַריין! איהר זענט מסתם פער־
פרוירען געוואָרען דאָ אויף די טרעפּען... אַך, ווען
איהר ווייסט, ווי צופרידען איך בין, וואָס איהר
זענט געקומען.

עטעל איז געווען אמת דערפרייט.

נישט צוהערענדיג זיך צו די טענות פון דער
אַלטער, האָט זי אויפגעקאָכט פאַר איהר טיי, און
נעגרייט צום טיש.

די גרויזאַמע איינזאַמקייט, וואָס האָט וואָכענווייז
געמאַטערט די יונגע פרוי, האָט ווי מיט דער האַנד
אַראָפּגענומען,

די אַלטיטשקע האָט זי אויפמערקזאַם בעטראַכט,
שטודירענדיג איהר אויסגעמאַטערט, אויסגעפייניגט
פנים,

גאָט, ווי זי האָט זיך געענדערט פון דער צייט
אָן, וואָס זי האָט פערלאָזט סאַן־מאַרגעריט!

עטעל איז געווען אַזוי שיין, ווי פריהער, נאָר
די שיינקייט איהרע האָט צובעקומען אַ שאַטירונג
שמערצליכקייט און ציטערדיגקייט.

„נעבעך, נעבעך! — האָט מיס קאַלפּעפּער אַ
טראַכט געטון, — ווען איך קום נישט, וואָלט זי דאַן
קראַנק געוואָרען פאַר צרות און מידקייט".

עס זענען אַדורך עטליכע שעה, און די אַלטי־
טשקע און דער קליינער „ברוטוס" האָבען זיך איינ־
געאָרדענט אויפ׳ן נייעם אָרט און זיך געפיהלט אין
עטעלס וואוינונג ווי ביי זיך אינדערהיים.

מיס קאַלפּעפּער האָט אַרויסגענומען פון דער
וואַליזע אַ פאַרטוך, אָנגעטון איהם אויף זיך, און
נישט אַכטענדיג אויף די פּראָטעסטען פון דער יונגער
פרוי, האָט זי זיך ענערגיש גענומען צו דער ווירט־
שאַפט.

— און איהר, נעהמט זיך נישט איבער, —
האָט זי בערוהיגט די יונגע פרוי — אַלץ וועט ווערען
אויפגעקלערט, און אייער מאַן וועט צוריקקומען אַ־
היים געזונד און שטאַרק, זייט מוטיג, און פערלירט
נישט דעם גלויבען אין גאָט! איך האָב אָפט געהערט
די דאָזיגע ווערטער פון איינע אַ מערקווירדיגער
פרוי, ביי וועלכער איך האָב געוואוינט אין פּאַריז...

זי האָט אַ זיפץ געטון און איז ענטשוויגען
געוואָרען.

עטעל האָט אַ קוק געטון אויף דעם פערטרויער
טען פנים פון דער אַלטיטשקער, און נישט פער־
שטייענדיג די ליבה פון איהר פּלוצלונגער פער־
טרויערטקייט האָט זי אַ פרעג געטון:

— איהר האָט לאַנג געוואוינט אין פּאַריז?

מיס קאַלפּעפּער האָט אַ ציטער געטון, און
נישט גלייך געענטפערט.

— מיר דוכט זיך אויס, אַז איך האָב זיך פּלוצים
פערזונקען אין דער פערגאַנגענהייט — האָט זי זיך
פערשעמט מודה געווען — איך האָב אַדורכגעלעבט
אין פּאַריז די שענסטע און די גליקליכסטע צוויי
יאָהר פון מיין לעבען... בעזונדערס גליקליך איז
געווען דער צווייטער יאָהר... דערנאָך איז דער
מאַן פון מיין באַלעבאָסטע פּלוצלונג געשטאָרבען...
מען האָט איהם גערופען סער ראָבינסאָן, און ער
האָט געאַרבייט אין דער געזאַנדשאַפט. מיר האָבען
געדאַרפט אוועקפאָהרען. האָב איך זיך צוריקגע־
קעהרט קיין ענגלאַנד און זיך פערדונגען צו אַ זעהר
פיינער משפּחה, וואו איך האָב געאַרבייט אַ סך
יאָהר... דערנאָך... דערנאָך... דאָס איז אַלץ!

זי איז ווידער ענטשוויגען געוואָרען און אָנגע־
הויבען צו שטריקען.

עטזיל האָט אָבער געזעהען, ווי איבער איהרע
באַקען האָבען זיך אַראָפּגעקייקעלט צוויי טרעהרען.

אַ פערוואונדערטע האָט זי נישט געהאַט די
דרייסטקייט צו שטעלען פראַגען, מורא האָבענדיג,
אַז די ערינערונגען זענען פאַר איהר אַ שווערע
איבערלעבונג.

פּלוצים האָט זיך ביי דער איינגאַנג־טיר דער־
הערט אַ קלינגען.

— איך גיי שוין עפענען! — האָט עטעל דער־
קלערט — ס׳איז אוודאי מיין פאָטער.

אָבער אַנשטאָט דעם פאָטער עטעלס, איז אין
דער וואוינונג אַריין אַ קליינער דאַרער שיין גע־
קליידעטער הער, וועלכען עטעל האָט נישט גלייך
דערקענט.

— מאַדאַם קאַרלין? — האָט ער אַ פרעג געטון
— דערלויבט זיך פאָרצושטעלען: מיין נאָמען איז
טאַמסאָן.

עטעל האָט איהם בסך הכל געזעהען איין מאָל
— אין דעם טאָג פון דער געריכטס־אויספאָרשונג.

— מיסטער טאַמסאָן! — האָט זי אויסגערופען
— איהר קומט פונ׳ם סער ראָבערט ראַלסאָן?

— נישט אינגאַנצען... הגם איך בין ביי איהם
אָנגעשטעלט, איך האָב בעשלאָסען צו קומען צו
אייך אין מיין אייגענעם נאָמען, בעטען אייך מיין
אויפנעהמען און האָבען מיט אייך אַ געשפּרעך.

— ביטע, אַדרבא, קומט אַריין! — האָט איהם
עטעל פערבעטען, אַנ׳אויפגערודערטע פונ׳ם געדאַנק,
וואָס דער אַלטער דינער, וועלכען מאַקס האָט אַזוי
געערן געהאַט, האָט [illegible] געבראַכט ווייכטיגע
ידיעות.

אין קאָרידאָר האָט ראַלסאָנס קאַמערדינער צו
זיין גרויס פערוואונדערונג דערזעהען קאַרלינס הוט
און פּאַלטען...

אין דער טיר פון עס־צימער האָט ער אין
שכנות׳דיגען צימער דערזעהען דעם שרייב־טיש
מיט די זאָרגפעלטיג צונויפגעלייגטע פּאַפּירען, און
שרייב־מכשירים.

(פאָרטזעצונג קומט).

רעכט און לעבען
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאָלקסבלאט"

אדראטשעניעס פאר שטודירענדע יוגענד

אין הסכם מיט די פונקטען A און B אַרט. 57 פון אוסטאַוו וועגען אַלגעמיינעם מיליטער-פליכט, לויט דער רעדאַקציע פון 23 מאַי 1924, זענען בערעכטיגט געווען אויף אַדראַטשעניעס פון מיליטער-דינסט: שילער פון אַנערקענטע מיטעל-שולען ביז׳ן 23 און סטודענטען פון הויכשולען ביז׳ן 26 לעבענס-יאָהר.

דער דערמאָנטער דעקרעט אין זיין דעמאָלס-דיגער פאָרם איז געווען צוגעשניטען צו די אומנאָרמאַלע, נאָכמלחמה׳דיגע פערהעלטנישען, ווען די טויזענטער אַהיימגעקומענע פון די פערשידענע פראָנטען יונגעלייט האָט געמוזט געגעבען ווערען די מעגליכקייט צו פערענדיגען זייער איבערגעריסענעם און ממילא פערשפּעטיגטען שטודיום.

דאַגעגען דער היינטיגער דור יונגעלייט האָט זיך שוין געבילדעט ביי נאָרמאַלע בעדינגונגען און נישט געוואוסט פון קיין געצוואונגענער הפסקה אין לויף פון זייער שטודיום, דעריבער טאַקע איז די עלטער-נאָרמע צו בעקומען אַנ׳אַדראַטשעניע פון מיליטער-דינסט לויט׳ן 1 און 2 פונקט, אַרט. 61 פון איצט פערעפֿענטליכטען נאָוועליזירטען אוסטאַוו פערקלענערט געוואָרען בכדי צו ענדיגען אַ מיטעל-שול ביז׳ן 22 און אַ הויך-שול — ביז׳ן 23 לעבענס-יאָהר.

די געזעצגעבערישע מאָטיווען פון אַט דער דאָזיגער רעדוקציע זענען געווען פאָלגענדע:

דער למוד אין גימנאַזיע הויבט זיך געוויינליך אָן פון 8 לעבענס-יאָהר און דויערט 8 יאָהר. דאַרף אַלזאָ אַ בחור בעקומען אַ מאַטורע צו 16 אָדער שפּעטסטענס צו 17 יאָהר. ווייטער: דער קורס אין דער אַקאַדעמישער שול איז אויסגערעכענט אויף 4, לענגסטענס אויף 6 יאָהר, ממילא קאָן אַ יונגערמאַן דעם 23-סטען יאָהר דרייסט פערענדיגען זיין שטודיום.

פערשטייט זיך, אַז מ׳וועט אָננעמען די אָנגעגעבענע קאַלקולאַציע, איז די פעסטגעשטעלטע עלטער-נאָרמע אַ גענוגענדע.

מוז דאָך אָבער קאָנסטאַטירט ווערען אַ פֿאַקט, אַז דער געזעצגעבער האָט נישט גענומען אין אכט דעם אומשטאַנד, אַז נישט אַלע שילער און סטודענטען זענען בעגאַבט מיט גלייכמעסיגע פעהיגקייטען אין לערנען און נישט יעדער איז דעריבער ביכולת דורכצומאַכען אַלע יאָהר אַ קלאַס מיטעל-שול אָדער 2 סעמעסטערס הויכשול, אַז דער הערשענדער קריזיס שטערט דעם רעגולערען גאַנג פון די למודים און צווינגט אפילו נישט איינעם געגנצליך איבערצורייסען אויף אַ געוויסע צייט דעם שטודיום און נישט יעדען געלונגט גלייך פון גימנאַזיע אריינצודרינגען אין דער הויכשול, גאָר פיל יונגעלייט, בפרט יודישע, קומט אויס נישט איין יאָהר צו פערלירען ביז זיי געפינען אין ערגיץ אַ מקום מנוחה, וואו זיי זאָלען זיך ענדליך קאָנען נעמען צום בערופֿענעם שטודיום.

צוליב די אויסגערעכנטע סבות איז טאַקע די פעסטגעשטעלטע עלטער-נאָרמע צו בעקומען אַנ׳אַדראַטשעניע פון מיליטער-דינסט בפרט פאַר סטודענטען אַ נישט גענוגענדע און ווען מ׳נעמט נאָך אין אכט די פערהעלטניש צו דער עלטער-נאָרמע פאַר שילער פון מיטעל-שולען — ממש שוין אַנ׳אומפערשטענדליכע.

אמת דער ארטיקל 255 פון דער נייער אויספיהר-פעראָרדנונג דערלויבט צו ערטיילען אַדראַטשעניעס פון מיליטער-דינסט סטודענטען אפילו ביז׳ן 25-סטען לעבענס-יאָהר, אָבער נאָר אין אויסנאַמס-פאַלען און אויך נאָר בלויז אַזעלכע, וועלכע שטודירען מעכאַניק, עלעקטראָטעכניק, מעטאַלוריי, כעמיע, יבשה אָדער וואַסער-אינזשיניעריע אַלס איינס צו אויף אַנ׳אינלענדישען אָדער אויסלענדישען פּאָליטעכניקום, וועלכע שטודירען מעדיצין אָדער וועטערינאַריע אָדער אויסשליסלעך נאָר אויף אינלענדישע אוניווערזיטעטען. דאַגעגען די סטודענטען, וועלכע שטודירען מעדיצין אָדער וועטערינאַריע אויף אויסלענדישע אוניווערזיטעטען, האָבען שוין נישט קיין רעכט אויף דער הנחה צו בעקומען אַנ׳אַדראַטשעניע פון מיליטער-דינסט ביז׳ן 25 יאָהר. דער דריטער פונקט פון ציטירטען ארטיקעל זעהט נאָך פאָר אַ קאַטעגאָריע סטודענטען, וועמען ס׳קאָן אויך ערטיילט ווערען אַנ׳אַדראַטשעניע פון מיליטער-דינסט ביז׳ן 25-סטען יאָהר און נעמליך אַזעלכע, וועלכע האָבען זיך פאַרן אריינטרעטען אין דער הויכשול, אָהן אונטערשיד צי ס׳האַנדעלט זיך וועגען אַנ׳אינלענדישע אָדער אויסלענדישע און אויך אַלץ איינס אויף וואָס פאַר פאַקולטעט אָדער אָפּטיילונג, געמאָלדען אַלס פרייוויליגע, נאָר זענען נישט צוגענומען געוואָרען צוליב קערפערליכע אומפעהיגקייט.

י. אינפעלר.

קויציעס פון אנגעשטעלטע

אין די לעצטע צייט מעהרען זיך די אַזוי־גערופענע קויציע־אַפערעס.

דער טריק בעשטעהט אין דעם, וואָס אַזאַ פיפיגער חברה־מאַן דינגט אָפּ פאַר עטליכע זלאָטעס אַלס סובלאָקאַטאָר ערגעץ אַ ווינקעל, שטעלט אַריין אַ 2—3 שטוהלען מיט אַ צעבראָכענעם טיש, הענגט אַרויס אַ שרייענדע שילד מיט אַ הויכקלינגענדע פירמע און גיט אין אַ 2—3 אָרטיגע צייטונגען אַ דראָבנע אַנאָנס, אַז ס׳ווערען געזוכט אָנגעשטעלטע.

ביי דער היינטיגער מאַסענאַרבייטסלאָזיגקייט, פערשטעהט זיך, פעהלען נישט קיין בעלנים אויף פרייע פּאָסטענס. דער „שעף" אָדער „דירעקטאָר" וועט אָבער נישט צונעמען קיין מענשען סתם פון דער גאַס אַראָפּ: ער מוז דאָך האָבען צוטרוי צו זיין פּערזאָנאַל.

איז דען אָבער נאָך פערהאַן אַ בעסערער אופן, ווי אַזוי צו זיכערען צוטרוי, ווי פאָדערען אַ געלד־קויציע?

גראָבט מען טאַקע פון אונטער דער ערד אַרויס און מ׳דערלאַנגט הונדערטער און אַמאָל אויך טויזענטער.

און אַז דאָס פּערזאָנאַל איז שוין „אַנגאַזשירט" אָדער ריכטיגער געזאָגט, אַז דאָס ביסעל בידנע קויציעס געפינט זיך שוין אין „שעפס" קעשענע, ווערט ער באַלד דערנאָך פערשווינדען ווי קאַמפער.

וואָס קומט נעבעך אַרויס דעם בעשווינדעלטען אָנגעשטעלטען, אַז מ׳פּאַקט שפּעטער דעם האָניג־פויגעל, און מ׳זעצט איהם אַריין אין קאָזע אויף אַ קורצערען אָדער לענגערען טערמין: די איינגעלייגטע קויציעס זענען שוין סיי ווי אָפּגעפאַהרען.

ווילען מיר טאַקע ביי דער געלעגענהייט אויפמערקזאַם מאַכען די פּעראינטערעסירטע שיכטען, אַז די פערפליכטענדע ביי אונז אַרבייטס־געזעצגעבונג בעמט אונטער איהר שוץ אויך אין דעם פּרט די אָנגעשטעלטע און פערהיט זיי נישט בלויז פון פּראָפעסיאָנעלע שווינדלער, נאָר אַפילו אויך פון [illegible]ליכע אונטערנעהמער.

אמת יעדער אונטערנעמער האָט דאָס רעכט צו פאָדערען פון אַנ׳אָנגעשטעלטען, אַז ער זאָל איינלייגען אַ געוויסע קויציע, די קויציע טאָר אָבער ביי זיך נישט האַלטען דער אונטערנעמער און זיך דערוויל מיט איהר בענוצען צו זיינע פּריוואַט־געשעפֿטליכענדע צוועקען, נאָר זי מוז גלייך דעפּאָנירט ווערען אין באַנק פּאָלסקי אָדער אין אַנ׳אַנדערע עפענטליכע קרעדיט־אַנשטאַלט.

אין געגענפֿאַל דראָהט דעם אונטערנעהמער אַ געלד שטראָף אין דער הויך ביז טויזענד זלאָטעס אָדער אַרעסט אויף אַ טערמין ביז 2 וואָכען, אין אויסנאַהמס פֿאַלען קאָן דאָס געריכט פערמשפּט׳ן דעם שולדיגען צו ביידע שטראָפען צוזאַמען.

צום סוף דאַרף נאָך בעמערקט ווערען אַז אַלער־ליי אָבמאַכען, וועלכע צילען אויסצומיידען די דער־מאָנטע בעשטימונג פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט פון 18. מאַי 1927 (דזש. אוסטאַוו 46 פּאָז. 409) האָבען קיין שום רעכטליכען ווערט נישט און געגען די אונטערנעהמער ווערען אָנגעוואָנדען סיי ווי די זעלבע שטראָף־סאַנקציעס.

אין דעם פּרט איז אַלץ איינס, צי ס׳האַנדעלט זיך וועגען געלד אָדער אַנ׳אַנדערע ווערט־זאַך, און צי דער פיקטיווער אָפּמאַך ווערט געשלאָסען מיט׳ן אייגענטליכען אונטערנעהמער אָדער מיט זיינס אַ פּערטרויליכע פּערזאָן.

י. א.

וועגען צונעהמען אנ׳ארבייטער אדער אנ׳אנגעשטעלטען אויף פראבע

יעדער אונטערנעמער, אנגאַזשירענדיג אַנ׳אַרבייטער אָדער אַנ׳אַנגעשטעלטען, נעמט אויף זיך געוויסע התחייבות׳ן.

מוז דעריבער אַזאַ אונטערנעמער געגעבען ווערען די מעגליכקייט בעפאָר ער גייט שליסען אַנ׳אַרבייטס-אָבמאַך, צו בעקענען זיך מיט די קוואַליפיקאַציעס און אַרבייטסאַמקייט פון בעטרעפענדען קאַנדידאַט. בכדי פעסטצושטעלען, צי ער איז ווירקלעך פעהיג צו פערנעמען דעם פערהאַנענעם פרייען פּאָסטען. אַזעלכע אָבסערוואַציעס קאָנען אָבער אייביג נישט דויערן. די אַרבייטס-געזעצגעבונג בעגרעניצט דעריבער טאַקע די דאָזיגע אַזוי גערופענע פראָבע-צייט מיט אַ גענוי-בעשטימטען טערמין.

דער דערמאנטער פראבע-טערמין מוז אומבעדינגט אין געשלאסענעם אבמאך אויסגערעדט ווערען

אַנדערש הויבט אָן דער אָבמאַך צו פערפליכטען שוין פון ערשטען אַרבייטס-מאָמענט. אַלענפֿאַלס טאָר די פראָבע-צייט פון אַנ׳אַרבייטער לויט׳ן ארטיקעל 5 פון דער פעראָרדנונג פון 16 מערץ 1928 (דז. אוסטאַוו 35 פּאָז. 324) נישט דויערען לענגער ווי 7 טעג. דאַגעגען אין אַנ׳אָבמאַך מיט אַ גייסטיגען אַרבייטער מעג אַנ׳אונטערנעמער זיך בעוואָרענען מיט אַ פראָבע טערמין לענגסטענס ביז 3 חדשים.

ס׳איז אָבער פערהאַן א געוויסער רעכטלי-כער אונטערשיד צווישען אַ פאָרגעזעהענעם פראָבע-טערמין פון אַ פיזישען ביז אַנ׳אַזוי-גערופֿענעם גייסטיגען אַרבייטער:

אַ פיזישען אַרבייטער קאָן דער אונטערנעמער אין משך פון אָפּגערעדטען 7 טאָגיגען פראָבע-טערמין צו יעדער צייט בעזייטיגען.

דאַגעגען אַ גייסטיגען אַרבייטער טאָר מען אפילו אין דער בעשטימטער פראָבע-צייט אויך נישט אין יעדען מאָמענט דערווייטערן פון דעם איהם אָנפערטרויטען פּאָסטען. נאָר דער געשלאָסענער פראָבע-אָבמאַך קאָן אויפגעלעזט ווערען בלויז אין ערשטען און אין 16-טען פון געגעבענעם קאַלענדאַר-חודש און דאָס אויך נאָר ערשט נאָך אַ 2 וואָכיגע קינדיגונג. בכלל דאַרף מען געדענקען, אַז אַ פראָבע-אָבמאַך איז גילטיג נאָר אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל ס׳האַנדעלט זיך וועגען פעסטשטעלען די ענטשפּרעכענקייט פון קאָנטראַהענט צו דער אַנגאַזשירטער אַרבייט, אַזאַ פראָבע-אָבמאַך האָט אָבער קיין שום ווערט נישט אין דעם פאַל, ווען ער דאַרף איבערצייגען, צי די אונטערנעמונג וועט פּראָספּערירען.

י. אינ.

קופאָן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מיטוואָך דעם 7-טען אָקטאָבער

אַ בעקאַנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21.
אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען
דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
— פון דעם זעלבען טאָג —

אַ שטענדיגער לעזער פון פּילסודסקיעגאָ 22 אויב איהר בעשעפטיגט מעהר, ווי 4 אַרבייטער, מוז לויט׳ן אַרטיקעל 25 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען אַרבייטס-אָבמאַכען מיט פיזישע אַרבייטער, יעדען איינציגען אַרויסגעגעבען ווערען אומזיסט אַנ׳אָפּרעכנונגס-ביכל. אין געגענפֿאַל דראָהט אַ געלט-שטראָף אין דער הויך פון מינדעסטענס 10 זל. אַנ׳אַרבייטס - רעגולאַמין דאַרפען דאַגעגען אַרויסהענגען נאָר אַזעלכע אונטערנעמונגען, וועלכע בעשעפטיגען מינדעסטענס 20 אַרבייטער.

פּ—ש.

ווען אַ פּוילישע בירגערין האָט חתונה מיט אַ בירגער פון אַ פרעמדע מלוכה, פערלירט זי אויטאָמאַטיש די פּוילישע בירגערשאַפט. דאַגעגען אויב דער מאַן איז אַנ׳אַזויגערופענער שטאַטסלאָזער בלייבט די פרוי ווייטער פּוילישע בירגערין.

ישראל מ. פון מרדכי גבאַיס גאַס.

די יורידישע ביילאַגע ערשיינט יעדען מיט-וואָך. אין דער נאָכסטער ביילאַגע וועלען מיר איי-ער פראַגע אויספירלעך בעהאַנדלען אין אַ ספּע-ציעלען אַרטיקעל.

א. ב. ג.

די מאַשין קאָן מען איין סעקוועסטרירען.

ווי אזוי א באנדע קאסע-ברעכער
זענען אריינגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי

קאַסע־ברעכער זענען בעקאַנט פאַר אַ זעהר שפּאַסיגע און פּסאַטיקע חברה.

אויב זיי האָבען „בעאַרבייט אַ פּלאַץ" ווילען זיי זיך נישט אויסכאַפּען און באַלד נאָכדעם אַנטלויפען, נאָר זיי האָבען זיך ליב רוהיג אָוועקצוזעצען עפּעס צו נעהמען אין מויל אַריין, לאָזט זיך מאַכען אַ קערטעל, וועלען זיי אויך קיין געלעגענהייט נישט דורכלאָזען. אַז זיי האָבען זיך שוין אונטערגעלעהבט דאָס האַרץ, גוט זיך אויסגערוהט און אַ ביסעל זיך פערווילט, שטעלען זיי זיך ערשט אויף, וואַשען זיך אַרום, ברענגען אין אָרדנונג די גאַרדעראָב און אָפּטועענדיג אויפ׳ן חשבון פון די בע׳גנב׳עטע בעלי־הבתים אָדער פאָליציי אַזאַ אָדער אַנדער שפּיצעל, נעהמען זיי זיך דעמאָלט ערשט געהן זייער וועגס.

אַנומעלט האָט אַזאַ געזונדטעל אָפּגעשטאַט אַ „וויזיט" אין איינער פון די פּראָווינצער בענקלעך.

אַ פּנים קיין ערשטקלאַסיגע „בעלי מלאכות" זענען דאָס נישט געווען און מיט מכשירים פון לעצטען וואָרט פון דער גנב׳ישער טעכניק האָבען זיי אויך נישט געאַרבייט, האָבען זיי זיך נעבעך שעהן־לאַנג אָנגעהאָרעוועט, ווי די איידלען ביז ס׳איז זיי ענדליך געלונגען צו עפענען דאָס „קעסטעלי" (קאַסע) און אַז דאָס קעסטעל איז שוין מיט מזל געוואָרען געעפֿענט, האָבען זיי ערשט דערזעהן די אמת׳ע בראָך:

דאָס קעסטעל איז געווען בעלאָדענט מיט גאַנצע פּעק אשר יצר – וועקסעלעך. בלויז אין איין ווינקעלע האָט זיך געפונען אַ קליין זעקעלע מיט עטליכע גילדען קופּער־געלד.

די חברה זענען ממש צופּלאַצט געוואָרען פון קרענקעניש.

זיי האָבען אַ כאַפּ געטון פון פענסטער אַ ראָפּ אַ בלומען־טאָפּ, בליק־שנעל איהם אויסגעליידיגט און איינציגווייז זיך איבער איהם אוועקגעזעצט „אָנפילען".

שפּעטער האָבען זיי דאָס „טשאָלענטעל" פיין פערוויקעלט און פערפּאַקט און אַריינגעריטשט אין דער געעפֿענטער קאַסע.

איבערלאָזענדיג דאָס „לעצט־געלד" זענען זיי זיך אַוועק.

ווען די בעלי־הבתים פון בענקעל זענען צו־מאָרגענס געקומען און דערזעהן אַ פּאַקעטעל, זע־נען זיי שיער נישט פון שרעק אַוועקגעפאַלען אין חלשות.

זיי האָבען זיכער געמיינט, אַז דערין געפינט זיך, ווער ווייסט, וואָס פאַר אַ באָמבע, אָדער טייוועל־מאַשין.

ערשט, ווען פּאָליציי איז געקומען און מ׳האָט דאָס „טשאָלענטעל" מיט דער גרעסטער פאָרזיכטיגקייט אויפגעדעקט, האָט מען דערשנאַפּט די „מציאה".

דער אָנגעקומענער אויפ׳ן אָרט אויספאָרשונגס־ריכטער האָט דורכגעפיהרט אַ שטרענגע לאָקאַלע וויזיע און נישט געפונענדיג קיין אַנדערע שפּורען, וועלכע זאָלען פיהרען צו אַנדעקען די קאַסע־ברע־כער, האָט ער בעפוילען דעם „קוילעטש" תיכף אָפּצופיהרען אין דער כעמישער לאַבאָראַטאָריע ביי דער פאָליציי־קאָמענדע.

אַדורכגעפיהרטער אַנאַליז האָט איינגעפונען, אַז אין דער צואה איז פערהאַן אַ געוויסער שטאָף, וועלכער ווערט נישט פערדייעט דורכ׳ן אָרגאַניזם פון אַ בעשטימטער קאַטעגאָריע מאָגענליידענדע. מ׳האָט תיכף געעפֿענט דעם קאַסע־ברעכער־אַלבאָם און אַרעסטירט אַלע דאָרט רעגיסטרירטע ספּעציאַ־ליסטען.

איבער זיי זענען דורכגעפיהרט געוואָרען רענ־טגען־בעשטראַהלונגען און בלוט־אַנאַליזען און אין איינינגע שעה אַרום איז שוין פעסטגעשטעלט גע־וואָרען, ווער פון די פערהאַלטענע ליידט טאַקע אויף אַזאַ קראַנקהייט און פון וועמען דאָס אויספאַלעכץ קאָן דעריבער שטאַמען.

אַז מ׳האָט דעם פּאַציענט גענומען אויפ׳ן צימ־בעל און איהם געמאַכט אַ „קאַלטען מאַסאַזש", האָט ער זיך באַלד צוגעפּוצט צום משא־ומתן און אויך פערשיט די איבעריגע געסט, מיט וועלכע ער האָט צוזאַמען אָפּגעשטאַט די וויזיט אין יענעם בענקעל. נאָך אין זעלבען טאָג איז די גאַנצע ספּולקע שוין פעסט געזעסען אונטער׳ן שלאָס.

די מעשה האָט פּאַסירט אין אַ שטעטעל ביי קאַטאָוויץ. די פערהאַלטענע קאַסע־ברעכער זענען וואַרשאָווער און לאָדזער פאַכלייט.

ארגוס.

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך 7 כו אָקטאָבער תשרי תרצ״ב

זון־אויפגאַנג 5.27
זון־אונטערגאַנג 5.30

טאג־נאטיצן

שיקאַנעס אויף צו להכעיס

מיר ווילן אויף דעם אָרט נישט קעמפן מיט דער אָרדנונג און טעטיקייט אין דער קראַנקן־קאַסע. מיר ווייסן די שווערע צייטן וואָס די דאָזיגע אינסטיטוציע לעבט איצט איבער, אָבער מיר מוזן רעאַגירן, ווען ס׳ווערן געמאַכט ספּעציעלע שיקאַנעס פאַר די פּערזיכערטע, פון וועלכע די קראַנקן־קאַסע געניסט גאָרנישט.

מיר ווילן דערציילן אַזאַ מין קוריאָז, צו אַ פערזיכערטן אין קראַנקן־קאַסע, וועלכער האָט בעקומען היץ און וועהטאָגן אין די געלענקען איז געקומען אַ דאָקטאָר, כדי די רעצעפּט זאָל וואָס גיכער זיין און די וועהטאָגן פון קראַנקן זאָלן געלינדערט ווערן, האָט דער דאָקטאָר בכיון פערשריבן אַ־עלכע זאַכען, וועלכע געפינען זיך פערטיגערהייט אין דער אַפּטייק פון דער קראַנקן קאַסע, מיט דער רעצעפּט איז די פאַמיליע פון פערזיכערטען אַוועק אין דער אַפּטייק פּיעטרקאָווער 17 8 אַ זייגער אין אָוונט, ווי ערשטוינט איז אָבער דער שליח געבליבען, ווען מ׳האָט איהם געהייסען קומען אָפּנעהמען די מעדיצין ערשט צומאָרגענס 11 אַ זייגער אינדערפריה, אויף דער בעמערקונג, אַז דאָס זענען דאָך פערטיגע פּרעפּאַראַטען און מ׳קען דאָך זיי באַלד אַרויסגעבען, האָט דער פאַרמאַצעווט געענטפערט, אַז ער ווייס בעסער, וואָס ער טוט, ס׳איז נישט געווען קיין עצה און מ׳האָט געמוזט וואַרטען אַ גאַנצע נאַכט, וועלכע דער קראַנקער האָט פערבראַכט אין וועהטאָג. ערשט צומאָרגענס האָט מען אָפּגענומען די מעדיצין.

דער פערזיכערטער האָט אינטערווענירט ביים לייטער פון דער אַפּטייק, וועלכער האָט זיך איבערצייגט, אַז דער ענין שטעלט זיך פאַר אַזוי ווי דער פערזיכערטער דערצעהלט. דער פערוואַלטער האָט צוגעזאָגט ענטשפרעכענד צו רעאַגירן אויף דער האַנדלונג פון די פאַרמאַצעווטען, אָבער העלפען דעם קראַנקען האָט ער פערשטעהט זיך נישט געקענט.

איצט פרעגט זיך אַ שאלה. ווענמען נוצען אַזעלכע אומנעהנליכע שיקאַנעס? צו וואָס דערלאָזט מען איבריג צו ליידען אַ קראַנקען, ווען קיינער האָט קיין נוצען נישט דערפון. די אָנפיהרונג פון דער קראַנקן־קאַסע דאַרף זעהען, אַז אַזעלכע זאַכען זאָלן מעהר נישט פאָרקומען, ווייל דאָס איז אַ פּשוטער סקאַנדאַל.

י. ד.

אַפּטייקען

(2) היינט בײנאַכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס־פּלאַץ 2), חאַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127), א. פערעלמאַן (ציגעל־גאַס 32), י. צימער (וואָולטשאַנסקאַ 37), פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקאַ 27).

ח. נ. ביאַליק צוגאַסט אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

נעכטען האָט דער גאַסט אין לאָדז, דער גרויסער דיכטער חיים נחמן ביאַליק בעזוכט אונזער רעדאַקציע, נאָך אַ האַרציגער בעגריסונג מצד די מיטגלידער פון אונזער רעדאַקציע האָט זיך ענטוויקעלט אַ געמיטליכער שמועס וועגן פערשידענע אַקטועלע יודישע ענינים.

אויף דער פראַגע, ווי ס׳געפעהלט איהם אונזער שטאָט, האָט דער דיכטער געזאָגט, אַז אויף דעם וואָלט ער געקענט געבען דעמזעלבען ענטפער וואָס ער האָט געגעבען אַ צייטונגס־מיטאַרבייטער ביים אָנקומען קיין אַמעריקע, דער ענטפער איז געווען, אַז אַמעריקע געפעלט איהם אַזוי שטאַרק, אַז ער וואָלט עס געקענט אָנרופען קליין ארץ־ישראל. בכלל קען ער גאַנץ ווייניג זאָגען וועגען די פוילישע יודען און וועגען דער לאַגע בכלל, ווייל ער איז נאָר דערווייל אַלץ חתנ׳דיג, יום־טובדיג, אין אַזעלכע מאָמענטען זעהט מען נאָר מענשען, אָבער נישט דאָס לעבען, מ׳קען נאָר אויפכאַפּען די שטימונג פון דער לופט.

— ס׳איז פונקט אַזוי, זאָגט ביאַליק, ווי איינער וואָס עסט, אין דער צייט ווען מען עסט פערדייהט מען נישט. איך עס, פערדייהען וועל איך ערשט דעמאָלט ווען איך וועל האָבען רוהיגע טעג און קענען איבערטראַכטען אַלץ וואָס איך האָב געזעהן.

— איינס, קען איך אייך זאָגען, אַז דאָס וואָס איך האָב בעמערקט איז דער רצון ביי די יודען, דער גרויסער ווילען, די מעגליכקייטען זענען אָבער נישט פערהאַן.

דאָס געשפרעך איז דאַן איבערגעגאַנגען וועגען פראַגען פון ציוניזם.

— אויך דאָ האָט דער דיכטער געזאָגט, איז דאָסזעלבע, דער ציוניזם איז שוין זיכער סאַנקציאָנירט דורך אַלעמען, אַנערקענט און דאָך שטעלט זיך אַרויס, אַז די יודען קענען גאָרנישט אין דעם זין טוען. ס׳זענען איצט נישט פערהאַן קיין ערנסטע געגנער פון ארץ־ישראל. דאָס לאַנד אַליין איז טויזענד מאָל איבערצייגענדער ווי טעאָריעס און רעדעס. ס׳זענען פערהאַן זאַכען, וועלכע מ׳קען נישט מסביר זיין, ביז וואַנען מ׳זעהט זיי. ארץ־ישראל מוז מען זעהען מיט אייגענע אויגען, אויב ס׳זענען נאָך פערהאַן שונאים פון ציוניזם דאַרף מען זיי אַוועקשיקען אָנקוקען ארץ־ישראל, גאַנץ ריכטיג האָט זיך אויסגעדריקט דער פערשטאָרבענער ה. ד. נאָמבערג, זייענדיג אין ארץ־ישראל, האָט ער געזאָגט, ווען מען זעהט דאָס לאַנד ווערען פערשטומט אַלע טענות.

אין ארץ־ישראל איז מיט אַ צייט צוריק געווען אַ גרויסער דייטשער פּראָפעסאָר פון לאַנדווירטשאַפט אַהאַגען. דער דאָזיגער פּראָפעסאָר איז אַליין זעהר רייך, איז אין פאַך־ענינים אויס געווען די גאַנצע וועלט און האָט אויך פערבראַנגט עטליכע חדשים אין ארץ־ישראל. די גאַנצע צייט איז ער געווען אין די קבוצות, ער האָט אַליין דאָרט מיטגעאַרבייט, געגעבען לעקציעס די חלוצים און זיי געלערנט אַרבייטען, ווען ער האָט פערלאָזט ארץ־ישראל האָט ער אויף פאָלגענדען אופן איבערגעגעבען זיין איינדרוק, קיין לאַנדווירט און קיין פערוואַלטער אין דער וועלט קען נישט אַרויסגעבען אַזאַ אַרבייט ווי די יודישע אַרבייטער אין ארץ־ישראל, די מאָראַלישע, עטישע און אינטעלעקטועלע זייט פון די אַרבייט שטעהט אויפ׳ן ערשטען אָרט אין דער גאַנצער וועלט. די יודישע יוגענד אין ארץ־ישראל וועט נאָך אויפטוען גרויסע זאַכען פאַר זייערע אייגענע נאַציאָנאַלע אידעען און פאַר דער גאַנצער מענשהייט.

דאַן איז דער גרויסער דיכטער ווידער איבערגעגאַנגען צו דעם וואָס זיין האַרץ ווייטיגט אַזוי שטאַרק און וואָס ער ברענגט צום אויסדרוק ביי יעדער געלעגענהייט: דער אונטערגאַנג פון דער קולטור ביי יודען, דער דיכטער האָט געזאָגט:

— איך ווייס ס׳איז אַ צופאַל, וואָס די אַקציע פאַר׳ן יודישען בוך איז אויסגעפאַלען צוזאַמען מיט דער אַקציע פאַר׳ן העברעאישען בוך, וואָס איך פיהר אַדורך בעת מיין רייזע, אָבער איבריגענס איז דאָך דאָס אַלץ איינס, דאָס זענען דאָך אָפּשניטען פון אונזער אַלגעמיינעם קולטור־פראָנט, מיין אַקציע פאַר׳ן העברעאישען בוך איז די קריגס־ערקלערונג צו דער לאַגע אין וועלכער מיר געפינען זיך איצט, אונזער גאַנץ קולטור־פעלד איז געבליבען אָהן מיליטער, נישט פערהאַן קיין טרעגער, וועלכע זאָלען וועלען טראָגען די אחריות, אויב ס׳וועט אַזוי דויערען וועט אין 10 ביז 15 יאָהר אַלץ אונטערגעהען, אויב יודען וועלען באַלד נישט אָנהויבען אַ גרויסע אַקציע אויף דעם געביט, זאָל אויך זיין אַ פאַלשער נביא, אויב איך זעה עפּעס גוטס פאָראויס.

און אויב איך האָב אייך דאָ געזאָגט וועגען ציוניזם האַלט איך, אַז דאָס איז ביים היינטיגען טאָג די איינציגע אָרגאַניזירטע קראַפט, די איינציגע אויטאָריטאַטיווע און פעראַנטוואָרטליכע אָרגאַניזאַציע, וואו ס׳קאָנצענטרירען זיך די אידעאַלען פון יודישען פאָלק. דאָך פאַר אונזער קולטור ווערט גאָרנישט געטון.

אַ לאַנגע צייט האָט נאָך דער דיכטער פערבראַנגט צווישען די מיטגלידער פון אונזער רעדאַקציע און צום סוף זיך צוזאַמען פאָטאָגראַפירט.

דעם גאַסט איז געווען אין דער בעגלייטונג פון ד״ר טאַרטאַקאָווער, משה לימאַן און טווערסקי.

נאָרמאַליזירען די אַרבייט אין די בעקערייען

פאָדערט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר ביי די בעקער־מייסטער

(2) דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר ה׳ וואָיטקיעוויטש האָט נעכטען איינבערופען אַ קאָנפערענץ מיט פאָרשטעהער פון די בעקער־מייסטער מכח דעם נישט אָפּהיטען דאָס געזעץ וועגן דער אַרבייטס־צייט.

בראש פון דער דעלעגאַציע איז פון קריסטליכען בעקער־צעך געקומען דער ה׳ גראַלינסקי, און פון דעם יודישען — דער עלטסטער פון צעך, ה׳ שקלאַוש.

דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר האָט אָנגעוויזען דעם רויף, אַז אין די בעקערייען איז מען עובר אויפ׳ן געזעץ וועגן דער אַרבייטס־צייט, און אַז עס זענען דאָ פאַלען, ווען בעקער־אַרבייטער אַרבייטען 30 שעה אין „מעת לעת"...

ווייטער אַזוי קאָן נישט זיין, און דעריבער וועלען די בעקער־מייסטער אויפגעפאָדערט אין משך פון 2 וואָכען אויסרעגולירען די צייט פון דער אַרבייט, אַזוי אַז אַן׳אַרבייטער זאָל נישט זיין בעשעפטיגט מעהר, ווי די געזעצליכע 8 שעה טעגליך, און אַזוי אַרום זאָלען בעשעפטיגט ווערען וואָס מעהר אַרבייטסלאָזע בעקער־געזעלען.

נאָך די בעשטימטע 2 וואָכען וועלען זיך ווי־דער אָנהויבען גענויע קאָנטראָלעס אין די בעקערייען, דערביי וועלען די שולדיגע אין עובר זיין אויפ׳ן געזעץ שטרענג בעשטראָפט ווערען, און די געלד־שטראָפען וועלען פערגרעסערט ווערען צעהן־פאַך, ווי ביז איצט.

פון האַנדעלס־געריכט

סאָוויעטישע האַנדעלס־מיסיע פיהרט אַדורך אין לאָדזער האַנדעלס־געריכט אַ קלאָגזוכע אויף אַ וועקסעל פון 20.000 דאָלאַר אויף דער לאָדזער פירמע „א. י. גראָסלייט"

אין חודש סעפּטעמבער איז די צאָהל פּראָטעסטען אין לאָדז געפאַלען

דאָנערשטאָג, ד. 9. סעפּטעמבער ד. י. איז אין האַנדעלס־געריכט פאָרגעקומען אַ פּראָצעס, וואָס איז פערפיהרט געוואָרען פון לאָדזער מאַגיסטראַט געגען דער וואַרשאַווער אַספאַלט־געזעלשאַפט, וועלכע האָט אויסגעפיהרט די אַספאַלט־אַרבייטען אין אונזער שטאָט.

לויט אַן׳אָפּמאַך, האָט די אַספאַלט־געזעלשאַפט זיך פערפליכטעט אויסצוטוישען די מאַגיסטראַט־וועקסלען אויף דער סומע פון 154,473,85 זל. צום סוף האָט די דערמאָנטע פירמע די וועקסלען געלאָזט אין קורס, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער מאַגיסטראַט האָט דער פירמע צוגעשיקט אויסטויש־וועקסלען. דער מאַגיסטראַט איז צוליב דעם געווען געצווינגען די וועקסלען אויסצוקויפען, און די שטאָטישע קאַסע געשטעלט אין אַ שווערע פינאַנציעלע לאַגע. דער מאַגיסטראַט האָט דאַן געפאָדערט, אַז די אַספאַלט־געזעלשאַפט זאָל צוריקצאָהלען דער שטאָטישער קאַסע 104,473,85 זל. דאָס געריכט האָט דאַן אַרויסגעגעבען אַן׳אורטייל, צולעגן אַן אַרעסט אויף די לאַגערן, וואָס די פירמע האָט אין וואַרשאַ.

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האָט די אַספאַלט־געזעלשאַפט אַריינגעטראָגען אין געריכט אַן׳אָנקלאַגע, צו אַנולירען די געריכטס־דעציזיע, און איינצומאָהנען פון לאָדזער מאַגיסטראַט די געריכט־קאָסטען.

אין דער אָנקלאַגע, ווייזט די אַספאַלט־פירמע אויף, אַז דער פּסק־דין איז נישט קיין ריכטיגער, און פאָדערט דער[illegible] אָפּצוּוואַרפען, אַז דאָס געריכט איז אַריינגעפיהרט געוואָרען אין אַ טעות, מחמת דער פירמע קומט אַ חוץ דער סומע 104,473,85 זל. נאָך אַ בעדייטענדע סומע פון 115,862,26 גר. נאָכ׳ן פערענדיגען די אַספאַלט־אַרבייטען, האָט די פירמע דעם מאַגיסטראַט כסדר אויפגעפאָדערט צו בעצאָהלען דעם חוב, און דער מאַגיסטראַט האָט אָפּגעשלעפט, די מאַגיסטראַט־וועקסלען האָט די פירמע איבערגעשיקט צו אַן׳אויסלענדישער פירמע פאַר רוי־מאַטעריאַלען. דערמיט ערקלערט די אַספאַלט־געזעלשאַפט, אַז קיין שום אומגעזעצליכקייטען איז זי נישט בעגאַנגען.

די אָנקלאַגע האָט דאָס האַנדעלס־געריכט איבערגעשיקט צום אַפּעלאַציע געריכט אין וואַרשאַ.

* * *

נעכטען איז בעשטימט געוואָרען דער טערמין פון די געריכטס־פערהאַנדלונגען, ווען ס׳וועט בעטראַכט ווערען די ביטע פון דער „אַקצ. געז. י. א. גראָסלייט" וועגען אַ באַדזור צוזאַמען מיט דער ביטע פון דער „אַקצ. געז. י. ק. פּאָזנאַנסקי", וועלכע פאָדערט דער פירמע „גראָסלייט" צו פערעפענטליכען אַן׳אופּאַרלאַשטש.

די פערהאַנדלונגען, וועלען פאָרקומען ד. 2. נאָוועמבער ד. י. 10 פאַרמ. אין האַנדעלס־געריכט.

* * *

נעכטען האָט אַדוו. דוראַטש פון וואַרשאַ אין נאָמען פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס־מיסיע אין וואַרשאַ, אַריינגעטראָגען אין לאָדזער האַנדעלס־געריכט אַן׳אַנקלאַגע געגען דער „אַקצ. געז. י. אַ. גראָסלייט" (פּעטריקאָווער 212) אויף אַ סומע פון 20,000 דאָלאַר, צו דער ביטע איז בייגעלייגט אַ וועקסעל אויף 20,000 דאָלאַר אויסגעשטעלט פון דער פירמע י. א. גראָסלייט מיט דער פערזענליכער זשירע פון י. א. גראָסלייט, דער וועקסעל איז אין אויסשטעלונגס־טערמין ד. 20. סעפּטעמבער נישט געוואָרען אויסגעקויפט, צוליב וואָס ער איז געוואָרען פּראָטעסטירט אין לאָנדאָן.

ווי בעוואוסט, האָט די פירמע „י. א. גראָסלייט" זיינער צייט בעקומען אַ פערטרעטונג פון סאָוויעטישע פּוטער׳ס, אויף וואָס די פירמע האָט אויסגעשטעלט אַ גאַנצע רייה וועקסלען, פון וועלכע איינער איז איצט געלאָזט געוואָרען צום פּראָטעסט.

דאָס געריכט האָט בעשטימט אויסצוגלייכען די סומע פון 20,000 דאָלאַר אויף 178 טויזענד זל. לטובת דער סאָוויעטישער האַנדעלס־מיסיע אין וואַרשאַ.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אַז דאָס איז די גרעסטע וועקסעל־סומע, וואָס איז דורכ׳ן לאָדזער האַנדעלס־געריכט אין משך פון לעצטען יאָהר געמאַכט געוואָרען אַ קלאָגזוכע.

* * *

אין חודש סעפּטעמבער, האָט זיך די צאָהל וועקסעל־פּראָטעסטען פערקלענערט אויף אַן׳ערך פון 2 מיליאָן זלאָטעס אין משך פון דער צייט זענען אין לאָדז אַליין פּראָטעסטירט געוואָרען 27,345 וועקסלען אויף אַ סומע פון 6,839,127,80 זל. 15 וועקסלען אויף אויסלענדישער וואַלוטע אויף 35,774,39 זל. פאַר׳ן פּראָטעסט זענען אויסגעקויפט געוואָרען 9,963 וועקסלען אויף אַ סומע פון 1,921,064,92 זלאָטעס.

אין חודש אויגוסט זענען אין לאָדז פּראָטעסטירט געוואָרען 27,999 אינלענדישע וועקסלען אויף אַ סומע פון 8,738,054,54 זל. און 19 וועקסלען אויסלענדישער וואַלוטע אויף אַ סומע פון 22,531,76 זלאָטעס.

Dr. Z. Rakowski

פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע נאַרוטאָוויטשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8.

דעם גרעסטן אויסוואַהל

אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אַלע פּרייזען

אין דער איינציגער קאָנקורענץ־פּערפומעריע

פון דער פירמע

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 5

טעלעפאָן 175-92

וואָס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואַהל
פון די נייעסטע פּאַריזער

פּערפומען,

ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאַסיגע
פּודערן, טואַלעט־זייפען אז״וו

Perfumerja J. DRUKIER
Zawadzka 5, tel. 175-92.

בעמערקונג: סנגראָסיסטען בעקומען ספּעציעלע ראַבאַט

פראצעס קוק קאנטרא וויעלינסקי

איז נעכטען ווידער אפגעלייגט געווארען

(2) דער פראצעס קוק וויעלינסקי, וואס האט געזאלט נעכטען פארקומען אין שטאט-געריכט איז ווידער אפגעלייגט געווארען.

צום ערשטען מאל איז דער פראצעס געווען בעשטימט אויפ'ן 1, סעפטעמבער, נאר אזוי ווי דער בעשולדיגטער וויעלינסקי האט דאן בעטאנט, אז זיין פראצעס האט א שייכות מיט דער אויספארשונג, וואס די פראקוראטור פיהרט אדורך געגען די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי, און אזוי-ווי ער האט זיך בעמיהט, אז דאס געריכט זאל זיך בעקענען מיט דער דאזיגער אויספארשונג, איז דער פראצעס דאן אפגעלייגט געווארען אויף נעכטען.

די אויספארשונג וועגען דער בעשולדיגונג פון די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי איז נאך נישט פערענדיגט געווארען. אבער דאס געריכט האט אנערקענט, אז די דערווייליגע מאטעריאלען זענען פולשטענדיג גענוגענד און דער פראצעס איז בעשטימט געווארען אויף נעכטען.

אנגעהויבען האט זיך דער פראצעס האלב צלף אינדערפריה.

דער בעשולדיגטער וויעלינסקי פערטיידיגט זיך אליין.

דעם בעשולדיגער רעפרעזענטירט אדוו. בזשעזשינסקי.

צום אנהויב טרעט ארויס דער בעשולד גטער מיט א ביטע, אז מען זאל דעם פראצעס אפלעגען און בעשטימען איהם ערשט נאכ'ן בעקענען זיך מיט דער בעשולדיגונג געגען די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי, מחמת דער אויסגאנג פון דעם פראצעס וועט האבען א בצווייז-קראפט פאר איהם, וויעלינסקי'ן. ער דריקט אויס די זיכערקייט, אז דאס בעטראכטען זיין פראצעס פאר דעם פראצעס קאנטרא קוק-איזדעבסקי וועט ברענגען דערצו, אז ער, וויעלינסקי וועט זיכער פעראורטיילט ווערען.

אדוו. בזשעזשינסקי פראטעסטירט געגען דער ביטע פון בעשולדיגטען, אנווייזענדיג, אז דאס געריכט האט זיך גענוגענד בעקענט מיט די אקטען פון דער פראקוראטארישער אויספארשונג און האט שוין וועגען דעם גאנצען ענין אנ'אויסגעארבייטע מיינונג.

דאס געריכט פעראָרדענט א הפסקה, און בעשליסט דערנאך וויעלינסקי'ס ביטע אפצווארפען.

וויעלינסקי ערקלערט דאן, אז אין פרינציפ האט ער נישט בעליידיגט עפענטליך דעם לאוניק קוק, ווייל בעת ער האט געמאכט די בעקאנטע פארוואורפען אויף דער זיצונג פון שטאדט-ראט האט ער נישט אנגערופען קוק'ס נאמען. דעם דאזיגען נאמען האט ער אנגערופען ערשט דאן, ווען אנדערע האבען איהם אנגערופען. אויף דער בעשטעטיגונג פון זיינע בעהויפטונגען, לעגט ער פאר צוצושטעלען די פראטאקאלען פון דער זיצונג אין שטאדט-ראט, פון דער זיצונג אין דער ראטמע-נערישער קאמיסיע ווי אויך פון דער זיצונג אין סעניארען-קאנווענט. ווייטער בעט ער, ס'זאלען גערופען ווערען די עדות דעפ. מינצבערג, ראט-מאן פייפער און אפרים טילער. די דאזיגע עדות דארפען לויט זיינע רייד בעשטעטיגען, אז דעפ. צערבע האט פארגעלעגט אפרים טילערן פאלגענדע טראנזאקציע: טילער וועט געבען א גרעסערע סומע לטובת דער דייטשער סאציאליסטישער ארבייטס-פארטיי און דאן וועט צערבע בעקומען פאר איהם די בעשטעלונג אויף אויספיהרען די בוי-ארבייטען פון קאנסטאנטינער פאלעשיע.

אדוו. בזשעזשינסקי האט זיך געגענגעשטעלט דער ביטע פון וויעלינסקי'ן.

אין רעזולטאט האט דער ריכטער בעשלאסען אפצולעגען דעם פראצעס, כדי עס זאלען צוגעשטעלט ווערען די פראטאקאלען פון די דער-מאנטע זיצונגען.

מען דארף בעמערקען, אז אלס עדות זענען צום פראצעס געקומען דער פרעזידענט זשיעמיענצקי, וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, לאוניק פורטאל, דעפ. צערבע און אנדערע פארשטעהער פון מאגיסטראט.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע ביים לאדזער מאגיסטראט פערענדיגט דאס אננעהמען איינמעלדונגען פון ארבייטס-לאזע, פיזישע ארבייטער אויף דרינגנדער מלוכה'-שער אונטערשטיצונג אויפ'ן חודש סעפטעמבער.

די כללים פאר די, וואס מעלדען זיך איין זענען דיזעלבע, וואס זענען געווען לעת עתה.

איינמעלדען זיך דארף מען, לויט פאלגענדען סדר:

הייגט, מיטוואך, דעם 7 אקטאבער:

T U W Z Ź

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן. 2) א לעגיטימאציע פון פופ מיט קאנטראל-שטעמפלען; 3) א פערזיכערונגס-ביכעל פונ'ם ארבייטס-לאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען איין ווירטשאפט.

דאס בוכהאלטעריע-ביכעל האט געהאלפען

צו געפינען דעם מערדער אויף וויזנערא-גאס 12

(2) א שטארקען רושם האט לעצטענס געמאכט אין לאדז, די מעשה מיט'ן ענטדעקטען טויטען קערפער פון 38-יאהריגען וואצלאוו שטארק, וועלכען מ'האט געפונען ליגען אין זיין וואוינונג, און וואס זיין טויטער קערבער האט שוין אנגעהויבען צו פוילען.

כידוע, האט מען זאויפגעבראכען די טיר פון שטארק'ס וואוינונג אויף וויזנער גאס 12, אויף דער פארדערונג פון שטארקס כלה, וועלכע איז געווען בצאומרוהיגט דערפון, וואס זי האט איהר חתן נישט געזעהען אין משך פון דריי וואכען.

אויפ'ן ארט פון מארד האט מען געפונען א גרויס אונארדנונג, צעווארפענע חפצים און מכשירים אין פאטשפעל פון ערמארדעטען האט מען קיין געלד נישט געפונען און אויך קיין שום שפורען נאך זיך האט דער מערדער נישט איבערגעלאזט.

בעת דער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען אז דער מערדער איז אריינגעלאזט געווארען דורך שטארק'ן, נישט חושד זייענדיג אז מען געהט אויף זיין לעבען.

שטארק האט געהאנדעלט מיט גאבעליגען, טישטיכער, האנדטיכער א.א.וו. און פערקויפענדיג זיין סחורה אויף ראטעס, האט ער געהאט צו טון מיט פערשידענע מענשען.

שטארק האט בעקומען א קלאפ מיט א האק אין'ן קאפ פון הינטען, און איז געבליבען ליגען א טויטער אויפ'ן ארט. דער מערדער האט דערנאך אריינגעשלעפט דעם טויטען קערפער אין קיך, ארומגעוויקעלט זיין קאפ מיט דער מאטראצע זייבער, און דעם קערפער בעדעקט מיט א קאלדרע.

דער פאקט, וואס שטארק האט זיך פערנומען מיט האנדעל, האט זעהר בעשווערט די אויספארשונג, ווייל דעם מארד האט געקאנט בעגעהן אזוי גוט ווי א גוטער בעקאנטער אדער א פריינד פון דעם קרבן, אזוי אויך אנ'אונבעקאנטער פערברעכער, וועלכער האט זיך צופעליג דערוואוסט, אז אויף וויזנער גאס 12 וואוינט א סוחר און האט אויסגעארבייט א פלאן פון דעם רויב-מארד.

בעת דער גענויער פאליצייאישער אויספארשונג האט מען נישט אויסגעמיטען קיין איין פרט, וואס זאל ווארפען א ליכט אויף דעם ענין, שוין אין דעם ערשטען סטאדיום פון דער אויספארשונג איז די אויפמערקזאמקייט געווענדעט געווארען אויף א בוכהאלטעריע-ביכעל, וואס דער ערמארדעטער האט געפיהרט, אין דאזיגען ביכעל איז געווען נאטירט אלץ, וואס האט א שייכות געהאט צו זיינע געשעפטען און פון איהם איז געווען צו דרינגען, אז שטארק איז לעצטענס געווען אזוי געענגט אין געלד אז ר'איז געווע[?] געצוואונגען צו פערזעצען אין לאמבארד זיין פאפיראסען-טאש מיט א מאנאגראם א זילבערנעם זייגער א.א.וו.

אינ'ם ביכעל האבען פיגורירט די קוויטונגס-נומערן פון לאמבארד אויף זאכאדניע-גאס, די אויספארשונגס-מאכט האט אויסגענוצט ווי געהעריג אט די נומערן און, מחמת אין שטארקס וואוינונג האט מען די קוויטונגען נישט געפונען, האט דאס ארויסגעפיהרט אויפ'ן פשוטען געדאנק, אז מען האט זיי צוגערויבט.

אין לאמבארד האט מען ערקלערט אז די די קוויטונגען מיט די נומערן וואס די פאליציי האט אנגעוויזען זענען שוין איינגעפלאסען אין לאמבארד, און די פערזעצטע חפצים זענען אויסגעקויפט געווארען.

ווייטער איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די דאזיגע חפצים זענען אויסגעקויפט געווארען דורך פאסטעס. די דאזיגע פאסערס האט מען גלייך געפונען, און פון זיי איז מען דערגאנגען אז די קוויטונגען האט פערקויפט א יונגערמאן וועלכענס אויסזעהן זיי האבען גענוי געשילדערט. אין דער קארטאטעקע האט איינער פון די פאסערס דערקענט דעם פערקויפער און אין עטליכע טעג נאכ'ן ענטדעקען דעם מארד אויף וויזנערס גאס, איז דער מערדער ארעסטירט געווארען אין מאמענט ווען ער האט געהאט בדעה אריינצוגעהען אין רעסטאראן „לובר", אויף דער ערעפנונג פון לאקאל. דער דאזיגער פערשוין, וואס הייסט אדאם פאלאס (27 יאהר אלט), איז נאטירט געווארען אלס בעשטראפטער פאר גנבות, ווי אויך פאר דעזערציע, א חוץ דעם איז ער א בעקאנטער שידוכים-שווינדלער, א הייסער אנהענגער פון פערד-געיעגען און א שטענדיגער ביליארד-שפילער אין אולריכ'ס צוקערניע, מען האט איהם ארעסטירט און ולכתחילה האט ער זיך נישט מודה געווען אין בעגאנגענעם פערברעכען. ווען מען האט איהם אבער קאנפראנטירט מיט איינעם פון די פאסערס האט ער זיך מודה געווען אין בעגאנגענעם פערברעכען. ער האט ערקלערט, אז ר'איז געקומען ארויסקריגען ביי שטארק'ן א האנדטוך, און ווען יענער האט אנגעהויבען פאר איהם צו קלויבען א געהעריג שטיקל סחורה, האט ער פלוצים געכאפט די האק, וואס איז געשטאנען אין קיך און געגעבען איהם איבער'ן קאפ — איהם, וואס איז אגב געווען זיינער א באהעצטער פריינד...

ער האט צוגענומען ביי איהם פון טאשפעל 220 זל. אין מזומן, לאמבארד-קוויטען און אויך דעם פאלטען פונ'ם טויטען.

מחמת די מעלדונגען וועגען איינפיהרען שטאנד געריכטען זענען שוין אויסגעקלעבט געווארען ביי אונז אין שטאט דעם 8 פון פאריגען חודש, און דער מארד איז בעגאנגען געווארען נישט פריהער ווי דעם 10 פון פאריגען חודש, וועט דעריבער דער מערדער געשטעלט ווערען פאר א שטאנד-געריכט.

פון טויט-שטראף אויף איביגע שווערע טורמע

(א) דער מערדער קאוש מיעזש קאטשמארעק, וועלכער האט בשעתו אויף א בעסטיאלישען אופן ערמארדעט זיין קרובה, א דינסט, און א געוויסען פאדאלסקי, איז כידוע פערמשפט געווארען דורכ'ן לאדזער קרייז-געריכט צו טויט-שטראף.

עס איז אנגעגעבען געווארען אנ'אפעלאציע, און דאס אפעלאציע-געריכט אין ווארשא האט נעכטען דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ פערביטען אויף איביגע שווערע טורמע, מיט'ן מאטיוו, אז קאטשמארעק'ן איז איינגעפאלען צו בערויבען זיינע קרבנות ערשט נאכ'ן בעגיין דעם מארה.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

עס האט זיך אנגעהויבען די מיליטער-רעגיסטראציע פון מענער, וואס זענען געבוירען געווארען אין יאהר 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 א זייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

הייגט, מיטוואך, ד. 7 ארטאבער

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 קאמיסאריאט

W Z Ż

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

O P R

מארגען, דאנערשטאג, 8 אקטאבער

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F G H Ch I J

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

S Sz T

דאנערשטאג — א זיצונג פון שטאט-ראט

(מ) מארגען, דאנערשטאג, דעם 8. ד. ח. האלב 8 אין אווענד וועט פארקומען א זיצונג פון שטאט-ראט.

אויפ'ן סדר-היום — בודזשעט- און טעאטער-ענינים.

ארבייטער-שטרייק אין דער פירמע „הערמאז טאראנטשיק"

(2) אין דער טעקסטיל-פאבריק פון „הערמאן טאראנטשיק" האבען פערשטרייקט אלע ארבייטער אין דער צאהל פון הונדערט מאן.

די סיבה פונ'ם שטרייק איז די זעהר נידערע-ריגע לוינען, וואס מאכען אויס וועכענטליך 12 זלאטעס אויף אנ'ארבייטער דורכשניטליך.

נעכטען איז שוין פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען דעם ענין, און אזוי-ווי זי האט צו קיין ממשות'דיגע רעזולטאט נישט געבראכט, האבען זיך די שטרייקענדע געווענדעט צום ארבייטס-אינספעקטאריאט וועגען אנ'אינטערווענץ.

(127

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

-- די עראינערונגען פון די שרעקליכע געשעהענישען בעת די פאגראמען האבען אויף מיר אזוי שטארק געווירקט, האט אידא ווייטענדיג געזאגט לייענס ווייטער דעם אינטערעסאנטען און שרעקליכען דאקומענט האט קאצעלא געזאגט:

— לייען, לייען, האט אידא געזאגט, איך וועל זיך בעמיהען צו זיין רוהיג.

טשארל האט ווייטער געלייענט:

— דארט אין די פאגראם-ערטער האב איך געהאט מיין געגוג-טואונג ,מיין סאטיספאקציע, וואס שוידערליכער די סצענעס זענען געווען אלס מעהר האב איך געזעטיגט מיינע לײדענשאפטען, ווען איך האב למשל געזעהען, ווי א פאגראמטשיק האט אפגעהאקט דאס קעפעל ביי אנ'עופהעלע וואס איז נאר וואס געבוירען געווארען, אין די אויגען פון דער יונגער מאמע, וועלכע איז נאך געלעגען אין ווהען, און איך אליין צושפרונגען געווארען פאר פרייד.

און בין די גאנצע צייט געווען צוזאמען מיט די פאגראם-לייט, צווישען זיי און אנטיילגענומען אין אלע זייערע אכזריותן, איך האב מיך אנגערויבט מיט'ן האב און גוטס פון די אומגליקליכע, מיט זייער פערמעגען וואס זיי האבען מיט טויט-שרעק אין די אויגען אוועקגעגעבען. דאס דאזיגע געלד און ציהרונג האט מיר געברענגט דאס גרעסטע פערגעניגען אין דער וועלט.

און דעמאלט איז מיר דאס איינגעפאלען דער מורדדיגסטער געדאנק, וועלכע איך האב גלייך רעאליזירט. דאס איז געווען דער געדאנק כלומרשט צו בעהמען אין שוץ די אלע פעראייניזאמטע יונגע פרויען און מיידלעך, וועלכע זענען געבליבען נאכ'ן פאגראם און כלומרשט ווערען זייער פראטעקטאר, זייער מלאך הגואל. איך האב עס געמאכט קונציג, אזוי קונציג ווי ס'וואלט נאר מעגליך געווען.

איך האב געקליבען מיידלעך, וועלכע זענען געווען אינגאנצען איינזאם און האבען זיך אנגעכאפט אין יעדער שטרוי, אבי זיך צו ראטעווען, איך האב געהייסען דער רייכער אמעריקאנער, וועלכער איז געקומען אהער מיט דער ספעציעלער מיסיע צו העלפען די פאגראם-געליטענע, ס'האבען זיך געמאלדען צו מיר צענדליגער יונגע פרויען און מיידלעך, איך האב זיי אלע אויפגענומען גוט און העפליך, געקליבען די שענסטע און צוגעזאגט זיי אלעמען מיטצונעהמען מיט זיך קיין אמעריקע, שאפען זיי ארבייט און צוריק זיי ארויפיהרען אויפ'ן לעבענס-וועג, וועלכען זיי האבען פערלוירען.

— איצט קום איך ערשט צו דעם, מיט וואס איך האב אנגעהויבען אין אנהויב, פון מיין בריף, איך בין געווארען א פרויענהענדלער, פערנארט די אלע מיידלעך, זיי פערקויפט צו חרפה און שאנד, צו אויסגעלאסענקייט, אין דער געזעלשאפט פון די פרויענהענדלער האב איך זיך גלייך אריינגעפאסט און געווארען זייער אנפיהרער. און אויף דעם וועג האט מיט מיר פאסירט א פאל, וועלכער האט געקענט מיך ארויסרייסען פון דעם שפינוועבס, אין וועלכען איך בין געווען פערפלאנטערט. ס'זענען געווען דעמאלט מינוטען, אין וועלכע ס'האט זיך מיר אויסגעדוכט, אז איך ווער געהיילט, אז איך ווער אויסגעלייזט פון מיינע שרעקליכע ליידען, געווען איז דאס אויף פאלגענדען אופן. צווישען די צענדליגער יונגע פרויען און מיידלעך, וועלכע איך האב גלייך פון פראסקוראווער פאגראם פערקויפט אין שאנד-הייזלעך, האב איך אנגעטראפען אויף איינע, וואס האט אוועקגערויבט מיין פערשטאנד, מיין שכל, מיין אינביציאטיוו און בעזייטיגט מיינע אלע פערברעכע-רישע נייגונגען. דאס איז געווען א מיידעל, וועלכע איך האב בעטראכט אזוי גוט ווי אלע אנדערע, וועלכע איך האב פערקויפט אין די שאנד-הייזער, אמת זי איז געווען שעהנער, איידעלער, געבילדעטער און קלוגער ווי אלע אנדערע, אבער דאך האב איך זי בעטראכט אלס מיידעל, וואס איז נאר בעשאפען געווארען צו שאנד, צו האנדלען מיט איהר.

דאס מיידעל האט אבער מיט איהר קלוגשאפט און שענקייט געווירקט אויף מיינע נערווען ווי באלזאם. איך האב זיך נעהנטער בעקענט מיט איהר און געווארען זעהר נאהענט מיט איהר, מיר האבען גערעדט זעהר אפט און געשמועסט וועגען וועלט-פראבלעמען, וועגען אלץ וואס אנשטענדיגע און עהרליכע מענשען האבען צווישען זיך צו רעדען. דאס מיידעל האט זיך אייביגוויז פערליבט אין מיר און איך מוז מודה זיין, אז אויך איך בין געווען צו איהר נישט אינגאנצען גלייכגילטיג, און ס'זענען געווען שעה'ן פון מיין גליק, פון מיין העכסטען גליק. אין די דאזיגע שעהן האב איך געמיינט, אז ס'איז געקומען א סוף צו מיינע ליידען אז איך בין א געהאלפענער... דאס זענען אבער נאר געווען שעהן, ווייל באלד האט מיך אנגעכאפט די בעסטיע, באלד האב איך פערגעסען אן אלעמען און דאס מיידעל, איך ווייס נישט וואו זי איז איצט אהינגעקומען, איז ביי מיר געווארען אזוי ווי אלע אנדערע, פערקעהרט איך האב זי נאך בעהאנדעלט ערגער ווי אלע אנדערע.

(פארטזעצונג קומט).

שפּראַכען־קאַמף בײַ יודען

נעכטיגער רעפערט פון ח.נ. ביאליק

(—) פאַר אַ גרויסען עולם איז נעכטען אין פילהאַרמאָניע־זאַל פאַרגעקומען דער רעפעראַט פון ח. נ. ביאליק א. ד. ט. „דער שפּראַכען־קאַמף בײַ יודען“. דער רעפערענט האָט געגעבען אַ געשיכטלי־כען איבערבליק וועגען די שפּראַכען־ענטוויקלונג בײַ יודען און איז געקומען צו זעהר פעסימיסטישע אויספיהרונגען וועגען יודיש, הגם ער האַלט, אַז מ'טאָר נישט קיין עולה טון יודיש, דאַגעגען איז אַ חוצפּה צו קעמפען געגען העברעאיש.

אַ געגויצען בעריכט וועלען מיר ברענגען.

טשעק־קאָנטאָ, נומער 910

אין „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ“

דאָס פּרעזידיום פון שטאָטישען קאָמיטעט פאַר אַרבייטסלאָזיגקייט־ענינים אין לאָדז האָט הײַנט געעפענט אַ טשעק־קאָנטאָ אין באַנק גאָספּאָדאַר־סטוואַ קראַיאָוועגאָ, נומער 910, וואו מען קאָן אַרײַנטראָגען געלד לטובת אַרבייטסלאָזע:

ערב אַ שטרייק פון די שנוראָוואַדלע־אַרבייטער

(2) אין לאָדז עקזיסטירען אַנ'ערך צוואַנציג פאַבריקלעך, וואָס אַרבייטען אויס שנוראָוואַדלעס. דערבײַ זענען בעשעפטיגט אומגעפעהר 400 אַרבייטער.

אַזוי־ווי דער אַרבייטס־לוין איז זעהר אַ קליינער און אומעטום איז ער אַנ'אַנדערער, איז לעצטענס אונטערגענומען געוואָרען אַנ'אַקציע צו פאַרגרעסערען און צו פאַראיינהייטליכען די לוינען אין דער דאָזיגער בראַנזשע.

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון די שנוראָוואַדלע־אַרבייטער צוזאַמען מיט פאַראיינס־דעלעגאַטען און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אויב די פאַבריקאַנטען וועלען נישט רעגולירען דעם ענין — וועט מען פאַרשטרייקען.

אין שייכות דערמיט האָט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר, ה' וואַיטקיעוויטש, צונויפגערופען אויף דאָנערשטאָג, דעם 8 ד. ח. אַ קאָנפערענץ מיט די שנוראָוואַדלע־פאַבריקאַנטען.

Dr. med. **REICHER**

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 20193

ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג

נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אָווענד.

זונטאָג און יום־טובים פון 9—1 מיטאָג.

פאַרגרעסערונג פון דער ליבאַ־וויטשער ישיבה אין לאָדז

זינט אין יאָהר תרפ"ט עקזיסטירט בײַ אונז אין לאָדז די בעוואוסטע ליבאַוויטשער ישיבה „תומכי־תמימים“ וואָס שטייט אונטער די נשיאות פון ליבאַוויטשער רבי'ן שליטא", וואו די תלמידים בעקומען עסען, שלאָפען, קליידונג אא"וו. אַזוי ווי דער לאָקאַל ביז יעצט איז נישט געפּאַסט פאַר דער ישיבה האָט זיך נעגרינדעט אַ קאָמיטעט אַ דאַנק וועמען ס'איז געעפענט געוואָרען די ישיבה אין אַ פרישען לאָקאַל, וואו עס ווערט אײַנגעאָרדענט ווע־רען ספּעציעלע שטובען צום עסען, שלאָפען, וואו יעדער תלמיד וועט האָבען אַלע בעקוועמליכקייטען און אויך אַ ספּעציעלע קיך מיט מאָדערנע אײַנ־ריכטונגען און גרויסע זאַלען צום לערנען מיט די גרעסטע השגחה.

העברעאישע אָוונט־קורסען

בײַ דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

אין די נאָהענטסטע טעג ווערען בעגייט די העב־רעאישע אָוונט־קורסען בײַ דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. עס ווערען געעפענט גרופּען פאַר אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע און אויך אַ ספּע־ציעלער קורס פאַר תנ"ך און העברעאישע ליטע־ראַטור.

די קורסען וועלען ווייטער געפיהרט ווערען אונטער דער לייטונג פון אָנגעזעהענע פּעדאַגאָגישע קרעפטען און דערמיט ווערט געגעבען אַ מעגליכקייט יעדען שטרעבענדען צו ערלערנען די העברעאישע שפּראַך און זיך בעקענען מיט די קולטור־ווערטען פון יודישען פאָלק.

אַ בײַ־מאָדערן יודיש קאַ־לאַניאַל־און פרוכט־געשעפט אויף פּיעטריקאָווער 20

אויף פּיעטריקאָווער 20 איז געעפענט גע־וואָרען אַ נײַ קאָלאָניאַל־און פרוכט־געשעפט.

דאָס געשעפט, וואָס איז געעפענט געוואָרען פון נ. זילבערצווייג איז מאָדערן אײַנגעריכט און מאַכט אַנ'אייראָפּעאישען אײַנדרוק. דערבײַ זענען די פּרײַזען קאָנקורענצלאָזע, און די בעשטעלונגען (אפילו די קלענסטע) ווערען אָפּגעשיקט צום קונה אַהיים.

בײַ די האַנדוועקער

(—) נעכטען האָט זיך קאָנסטיטואירט די נײַע פערוואַלטונג פון צענטראַלן האַנדוועקער־פערבאַנד, פּאָלודניאָווא 4.

פאָרזיצער — לאַווניק אַלעקסאַנדער יאָעל, וויצע — אינזש. זשעלינסקי און ליבערמאַן, סעק־רעטאַרען — פריינד און שוואַרצבערג, ווירט — שוואַרצאָווסקי און קאַסיר — לעווקאָוויטש.

גנבות

(א) בײַ דוד רייסמאַנען, לימאַנאָווסקיעגאָ 88 האָט מען אַרויסגע'גנב'עט פערשידענע מלבושים און וועש אין דעם ווערט פון 2,500 זל.

— בײַ שפּרינצע ווערק (אַלעקסאַנדריסקאַ 14) האָט מען אַרויסגע'גנב'עט זילבערנע חפצים פאַר 400 זלאָטעס.

— בײַ חנה פאַלקע, נאָוואָמיעסקאַ 3, האָט מען אַרויסגע'גנב'עט מלבושים אין דעם ווערט פון 1400 זלאָטעס.

* * *

(א) מיט אַ צייט צוריק האָט אַ געוויסע זאָפיאַ גוסטאַוואָסקאַ (פּאָלאַצאָווע 5) גע'גנב'עט בײַ ביילע פערענבאַק (גראָסמאַנאַ 6) אַ שטיקעל סחורה אין דעם ווערט פון 175 זל.

זאָפיאַ גוסטאַוואָסקאַ, וועלכע האָט שוין נישט איינמאָל געהאַט צו טון מיט'ן געריכט און מיט דער טורמע, איז פערמשפּט געוואָרען אויף אַנדער־האַלבען יאָהר זיצען.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, ד. 7 אָקטאָבער

11,58 צייטסיגנאַל, 12,10 מוזיק, 400 לעקציע ענגליש, 4,20 פאָרלעזונג, 4,40, 4,55 מוזיק, 5,10 פאָרלעזונג, 5,35 קאָנצערט, 6,50 פערשידענעס, 7,15 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנ־דעלס־קאַמער, 7,25 מוזיק, 7,30 רעפּעטואַר, 7,40 מוזיק, 7,45 ראַדיאָ־פּרעסע, 8.00 מוזיקאַ־לישער פעלעטאָן, 8,15 פּוילישע פאָלקס־מוזיק, 9,00 ליטעראַרישע פערטעל־שעה, 9,20 קאַמעראַל־קאָנצערט, 10,15 מוזיק, 10,30 פאָרלעזונג, 10,45 קאָמוניקאַטען, 11,00 לייכטע און טאַנץ־מוזיק.

Dr. med.

Szymon Grinberg

קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען

POŁUDNIOWA 20, tel. 168-38

נעהמט אָן טעגליך פון 12–1 און פון 6–4 אָווענד

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

גאָר פאַר וועגערישע הויט־קראַנקה. און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.

קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט ראַסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — — פון 11 ביז 12 בײַ טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע־ציטער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

שירמען

מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיטלען

ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבײַ!

צו ביליגע פּרייזען

בײַ קערש, סקווערואַווא 15

לינקע אָפיצינע, 1־שטער שטאָק.

וויכטיג פאַר לאָדז און פּראָווינץ!

מצבות פון 30 זל. אָן ביז צו די טייערסטע גראַ־ניט דענקמאָלען פיהר איך אויס ביליג און סאָליד, אויף וואונש בעזוך איך די ג. קונדשאַפט אויך אין דער פּראָווינץ. קומט און איבערצייגט אײַך!

מיט אַכטונג פירמע "Granit"

לאָדז, פּאָמאָרסקאַ 39.

DR. MED.

RACHELA LEWI

ספּעצ. קינדער־קראַנקהייטען

זשעראָמסקיעגאָ (פּאַנסקאַ) 24

טעלעפאָן 72־142

צוריקגעקומען!

23־טע מלוכה־לאָטעריע

5־טע קלאַס, 22־טער ציהונגס־טאָג

10,000 zł. na Nr. 179273.

po 5,000 zł. na N-ry 119679 196100.

po 3,000 zł. na N-ry 5026 70764 124680 131803 209826.

po 2,000 zł. na N-ry 8370 13231 15121 42631 49501 53357 59015 78453 85067 88466 91388 95759 105347 118750 121375 146882 158854 163858 172156 184872 185612 193022

po 1,000 zł. na N-ry 8799 16008 17300 19238 25656 26784 28926 31780 44432 53051 59277 63257 86800 97553 106522 107870 107882 116917 118837 126821 129765 129864 136891 138697 140715 146138 148720 155773 157545 158659 159711 162514 179233 182227 200107 209315

po 500 zł. na N-ry 136 835 3411 4322 6956 8021 8619 10320 10754 11469 16749 17343 19751 19969 21466 29853 33646 42798 42801 44102 44489 44133 45434 46508 48019 50131 51872 54242 55552 58224 61819 61823 62189 62964 63304 64124 64324 67252 69396 67696 67917 68382 69386 70315 73086 73324 73436 77862 80125 80967 81169 82305 82896 83862 84817 86669 86761 87527 87006 87928 90057 91263 94032 99875 101093 102513 103542 106917 109552 109776 112923 115064 116661 117566 117935 119630 121202 122175 125966 127014 127120 127931 129934 131701 134225 135671 147500 148725 149627 350286 150673 151062 152590 152867 154987 155025 156728 157142 157793 158791 159626 161009 161149 162680 165031 166274 166805 167088 167205 164159 162680 170507 171518 172104 172419 175118 175714 174245 177486 179484 180059 180357 181780 184166 184699 189637 189050 192289 104826 195191 195605 196415 197398 198344 199843 199892 200345 204508 204584 204584 207005 208074 208817 209338

Po 250 złotych wygrały numery następujące.
63 254 358 782 904 1012 72 81 275 83 85 305 8 42 515 30 96 900 7 20 92 2035 49 100 4 12 19 62 208 57 341 46 635 738 54 89 814 93 960 77 3282 447 52 715 28 78 90 810 29 36 96 4004 49 50 207 84 348 517 66 668 727 906 5220 41 50 331 94 450 57 65 555 774 858 65 6031 126 63 244 375 84 477 588 95 657 754 630 96 714 91 396 495 723 66 768 86 8047 89 208 402 72 596 606 52 735 50 905 12 16 9036 67 191 229 303 62 523 709 11 71 10116 52 251 57 72 366 453 512 29 30 763 857 905 11026 41 46 287 348 73 75 78 419 26 708 97 941 94 12022 38 180 388 436 52 83 628 53 737 800 3 14 13152 443 520 644 60 767 872 98 933 75 86 88 14371 89 99 509 702 17 30 35 38 66 67 68 803 975 96 15035 231 443 52 526 879 16068 199 355 406 10 509 31 96 615 61 776 829 918 17095 112 53 320 1 590 675 871 84 86 96 911 18398 537 62 703 815 42 950 52 65 19338 55 457 610 756 905 54 66 97 20193 307 50 72 88 431 52 58 600 97 802 21326 563 722 99 22013 182 278 387 406 507 11 39 680 706 23154 558 279 484 601 16 27 31 721 64 70 818 917 42 24125 44 246 315 34 35 406 37 81 507 29 30 49 52 616 17 732 93 981

25068 111 366 430 49 70 632 802 26157 310 21 417 41 960 27222 73 302 553 600 44 718 804 42 28007 39 70 284 91 360 422 620 723 839 954 29214 64 477 99 543 64 645 52 83 747 972 30289 433 502 51 69 647 55 731 42 82 852 87 940 62 88 31193 214 26 84 356 413 776 807 29 32018 44 145 228 34 49 301 91 445 533 710 86 819 81 942 33051 65 70 90 269 567 665 718 43 876 945 34093 241 68 302 421 48 513 618 43 748 75 825 76 98 902 18 37 35036 92 103 18 28 282 436 85 651 800 912 90 36064 171 307 550 733 822 28 88 979 37047 64 70 126 224 317 532 64 650 786 824 979 38006 32 194 218 88 406 30 36 61 533 772 838 39007 87 342 48 470 528 87 684 965 40078 109 15 25 82 231 317 44 544 639 713 844 41018 112 62 219 29 74 31 47 86 420 67 590 616 77 737 43 46 58 904 73 92 42120 203 334 55 508 703 804 913 43072 96 236 480 569 636 810 54 905 19 99 44007 69 99 135 74 82 265 90 694 703 59 883 983 45005 28 150 261 442 61 658 866 900 38 48 46030 61 236 48 382 413 606 38 46 99 713 78 826 938 47238 303 69 559 699 719 97 854 57 931 87 48163 328 99 522 28 651 719 63 93 843 49000 65 259 328 493 533 817 986.

50024 250 99 336 43 457 67 508 702 917 65 96 51000 21 108 215 372 478 83 521 48 608 710 889 993 52187 275 392 409 41 83 535 611 25 991 53121 29 57 314 426 596 663 65 819 82 914 54023 93 101 43 61 246 81 379 467 683 910 51 69 78 55092 93 118 209 384 401 5 85 780 95 821 56057 94 352 490 551 886 953 67 90 91 57006 8 19 56 84 118 32 82 84 214 326 45 582 604 23 46 784 966 58213 359 487 597 619 56 714 823 38 61 995 59070 85 312 660 99 844 60049 139 48 73 217 66 413 51 62 524 606 26 31 40 728 49 68 88 847 919 61112 28 84 93 219 386 422 649 57 749 894 954 98 62029 48 204 11 25 75 308 458 82 564 652 58 718 813 902 13 63019 47 63 72 134 42 57 333 404 15 30 512 53 92 659 707 52 60 803 939 64006 53 81 102 96 272 390 883 84 938 43 65085 98 224 32 361 94 96 409 500 4 77 78 79 614 712 42 61 69 902 43 49 55 66017 136 428 94 651 711 75 846 1 83 67077 256 384 403 50 540 719 55 88 861 966 68113 214 850 84 93 97 439 59 601 14 70 953 79 69229 383 485 514 19 30 644 809 54 96 70021 38 47 55 151 81 372 596 658 875 942 71082 97 106 85 86 94 277 84 307 572 726 37 94 902 22 75 91 73099 360 81 603 12 804 74067 188 331 68 451 542 837 97.

75338 437 681 703 29 65 812 27 94 76112 289 482 99 546 650 96 712 57 888 933 86 77078 232 63 86 470 621 51 89 772 831 60 69 927 48 78132 53 76 240 84 345 70 480 618 94 700 32 806 928 88 79046 58 252 328 39 69 514 80 662 756 839 54 76 970 80130 42 200 48 77 416 27 63 725 857 978 81112 215 406 81 564 734 998 82109 48 53 336 53 87 455 65 93 616 25 736 75 93 825 94 83020 363 478 90 619 822 84027 99 231 311 20 40 404 56 83 599 816 938 41 82 85046 64 97 252 54 348 77 422 764 86049 51 238 313 498 522 621 66 830 68 910 87086 136 334 44 70 93 483 531 44 81 681 88190 322 406 542 60 95 616 86 880 89070 251 70 90 339 439 45 57 68 517 33 36 693 733 922 64 90035 103 476 607 43 886 91024 87 200 502 679 706 56 91 884 917 92108 66 68 93 344 72 84 448 85 505 29 43 601 29 761 843 48 985 93088 195 222 30 402 3 22 518 96 617 899 94033 181 241 92 458 896 95078 102 53 61 235 70 327 413 537 43 69 76 86 655 86 712 805 96080 101 81 262 406 534 71 98 969 84 97018 20 91 241 422 552 653 55 720 47 51 930 98017 82 510 25 682 92 779 813 57 967 99052 86 191 359 585 831 935.

100023 32 47 70 123 88 289 300 35 58 83 524 750 76 833 62 70 910 47 70 90 97 101082 182 210 22 448 49 61 556 624 48 823 61 980 102015 26 329 419 44 81 561 97 747 840 83 92 903 103042 43 104 209 60 78 386 477 513 51 693 781 104020 50 63 69 80 130 343 459 584 646 66 84 737 80 97 852 958 105121 66 435 76 85 97 618 71 882 983 106070 75 113 218 392 517 680 790 861 904 54 63 84 107066 190 254 78 426 558 603 705 96 847 66 951 108145 261 72 380 535 95 608 39 46 85 97 746 810 56 939 49 109104 69 93 238 57 326 433 71 98 598 631 701 864 83 93 904 110006 222 343 75 428 538 694 111050 92 136 68 77 95 216 387 472 590 630 34 876 994 112049 81 184 237 390 481 99 645 53 71 725 832 71 937 113025 137 95 263 465 562 63 96 674 741 918 114007 18 67 143 387 486 516 23 32 71 680 737 39 91 929 115005 18 111 212 41 90 305 437 621 58 704 64 879 116030 329 98 486 544 49 687 713 40 856 901 41 49 117123 237 456 653 814 44 118134 89 208 301 8 56 474 519 691 119014 42 321 24 68 69 402 48 567 656 706 14 36 830 963 120058 168 299 513 25 692 732 910 75 84 121148 92 248 369 98 488 543 602 8 29 85 702 16 122018 82 106 48 220 68 368 76 78 441 75 524 45 635 61 963 123019 36 237 335 45 83 521 27 651 810 58 90 995 124041 43 58 89 209 56 99 323 79 414 603 65 847 92 969.

125060 173 92 230 56 79 338 94 404 29 502 620 59 66 68 948 126025 64 94 145 332 589 808 905 43 59 93 127033 53 58 121 339 43 50 59 79 430 572 604 45 97 719 60 87 99 808 34 48 50 932 128001 62 122 27 254 361 63 432 86 616 49 798 874 129055 199 221 443 594 615 782 94 835 130020 50 134 60 203 300 435 545 607 42 732 855 912 131043 139 81 86 281 348 412 21 27 698 770 815 91 97 955 132217 347 51 417 59 92 501 47 661 62 96 895 942 133107 70 299 426 70 510 74 611 23 700 902 134032 36 179 357 484 554 648 741 84 978 135050 80 84 159 89 252 302 45 432 90 759 892 922 42 48 63 93 136016 109 265 435 67 554 660 803 137017 22 61 81 298 417 70 526 45 627 53 796 984 95 138069 76 86 101 491 633 64 789 928 90 139084 89 131 69 231 99 429 36 42 98 597 603 750 835 945 140104 42 78 249 73 77 330 65 607 63 794 885 909 31 141109 364 405 554 718 858 89 917 87 142023 92 239 63 332 97 422 630 46 877 978 143059 65 150 70 291 372 91 472 99 562 601 43 61 718 79 844 68 906 41 45 144069 117 56 229 75 348 506 60 610 742 43 85 833 38 57 59 145115 320 25 485 88 919 28 146104 70 338 47 466 889 968 147121 248 318 55 628 779 88 92 867 148171 140 85 262 90 320 403 73 563 627 64 814 95 931 50 149110 205 53 74 78 95 402 90 503 657 798 909 44.

150116 18 58 87 271 325 54 408 22 59 677 84 860 98 989 151035 44 45 127 229 80 348 99 419 22 525 91 631 99 716 813 980 152036 77 93 172 229 57 69 486 509 628 91 725 65 885 96 965 153004 53 155 364 407 508 718 970 154060 145 142 308 86 480 95 509 42 46 51 682 733 59 88 880 155121 77 344 481 648 795 800 07 954 156108 36 316 19 37 59 479 521 75 636 792 882 85 996 157086 395 97 578 85 86 89 705 74 834 44 993 158051 31 273 336 61 412 518 47 69 614 763 862 159092 102 249 303 516 32 621 81 742 79 810 952 94 1600012 102 30 61 297 506 14 839 72 75 907 69 73 74 88 161007 17 158 59 99 224 409 31 42 670 90 836 81 162076 84 202 79 96 556 640 823 61 925 72 163021 126 225 45 52 312 60 419 34 76 580 650 54 709 844 927 164028 34 144 76 244 480 502 18 672 731 165099 366 458 512 613 67 720 45 83 84 855 166019 31 40 227 394 429 46 544 85 89 733 54 74 846 67 929 30 167252 93 333 40 84 490 584 632 796 834 168094 113 248 81 309 38 432 64 625 69 79 823 79 954 88 169286 97 318 69 89 437 74 94 524 40 68 91 640 97 710 14 804 25 904 20 54 170011 37 181 276 78 381 629 70 931 171015 142 57 63 70 248 579 654 85 915 172037 67 123 201 81 590 795 830 49 981 173327 50 481 96 772 843 941 66 174068 231 351 511 28 99 605 94 720 907 74.

175177 234 360 592 98 602 06 95 718 959 176026 138 59 66 225 72 305 23 29 504 626 43 775 813 90 177092 185 333 97 550 87 655 978 178050 75 134 97 221 78 319 60 427 572 606 748 53 987 99 179003 12 100 312 27 447 50 513 40 759 802 36 180227 81 320 41 91 433 569 600 712 13 850 89 99 901 73 95 181086 198 241 391 456 720 54 57 886 988 182082 125 82 32 96 436 44 931 45 183029 147 70 207 85 313 20 38 93 653 756 863 991 184223 93 96 356 451 501 22 65 639 52 56 72 778 823 910 80 94 185060 76 163 208 303 491 571 696 97 752 861 949 186113 382 506 671 84 768 894 187073 82 88 115 229 330 58 70 511 702 19 54 188145 92 215 626 52 710 14 58 802 04 14 189113 21 53 91 287 507 53 96 730 80 825 78 190097 177 81 213 43 95 351 75 93 502 50 600 27 865 191010 184 210 31 330 48 433 54 534 648 749 192083 278 472 530 803 63 75 88 92 956 193000 142 66 72 252 66 318 33 417 575 80 678 907 57 194004 279 83 388 417 585 736 886 916 68 195082 262 371 460 518 32 65 631 38 63 796 808 196055 134 76 84 295 337 407 16 503 51 664 85 711 819 197009 85 90 232 328 461 507 676 754 83 978 198011 28 70 258 322 23 697 748 824 42 920 199075 142 46 49 91 97 236 413 538 47 618 79 885 907.

200044 69 134 63 535 63 64 632 82 765 91 910 201000 30 48 258 329 52 92 99 430 49 605 777 814 83 938 202097 187 244 91 364 99 510 36 62 624 743 203013 26 36 72 357 491 521 30 97 639 98 723 818 44 917 19 24 27 29 35 51 204066 123 201 386 518 681 861 93 205024 180 322 28 29 94 513 739 206060 336 437 520 52 67 619 46 778 834 71 75 944 69 207013 115 78 219 77 410 14 513 685 702 42 985 98 208125 82 223 557 671 84 712 21 838 968 209044 87 140 211 311 429 592 662 64 87 773 872 936.

קלאנג-קינא-טעאטער **APOLLO**

היינט און פאלגענדע טעג! די בעדייטענדסטע עקראן-ארטיסטען! סאמע שטערנס!

MIA MAY, CONRAD VEIDT, LYA de PUTTI, Paweł RICHTER, Erna MORENA, Bernard GOETZKE

אין דעם פרעכטיג-סטען פילם פון דער וועלט א. נ.:

„אינדישער פאמיליען-קבר“

2 סעריעס מיטאמאל

אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג.

מארגען, דאנערשטאג, דעם 8. ה. ח. ווערט געעפנט אין לאדז, אויף צעגעלניאנא 34, טעל. 131-13 ביים HOTEL KLUKAS

א קאפע-הויז און רעסטאראן א.נ. „TEATRALNA“

עס וועלען ארויסגעגעבן ווערן פריהשטיקע, מיטאגען פון 12—5 נאכמיטאג און אווענדברויטען פון 4 גענג 2 זל., 3 גענג — 1.50 זל. די קיך געפינט זיך אונטער דער אנפיהרונג פון קוואליפיצירטע פאכמענישע כוחות, וועלכע וועט צופרידענשטעלן די גרעסטע פיינשמעקער. די שפייזען זיינען צוגעריכט פון דעקסטראווע פוטער. קאנקורענץ-פרייזען!

Dr. med. **W. Eychner**

גינעקאלאג-אקושער

11 זגערזשער 11

טעלעפאן 134-72

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. און פון 7 — 9 אוונד.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורעהונג בעזייטיגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס לייזונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. מענסטליכע גליעדער פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

שפרעכשטונדע פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע אפעקען בעדראהט מיין לעבען.

היינט א דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, אייגענטימער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור-ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך מערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג:

פראכטפולע פילם דראמע פונ׳ם לעבען פון די לופט פליהער א. נ.

„דער פליהער“

אין די הויפטראלן:

JACK HOLT i LILA LEE.

פילם פון שטארקער שפאנונג. פראכטפולע אויסשטאטונג. קאנצערט-שפילען פון די ארטיסטען.

אויסער׳ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.

נעכסטער פראגראם: „פונוואנען ס׳איז נישטא קיין צוריקקעהר“.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

קלאנג-קינא **MIMOZA**

קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג!

די צוויי גרויסע עקראן-סטארס

Wł. GAJDAROW
ITA RINA

אין גרויסען קלאנג-פילם א. נ.

„אויף די כוואליעס פון ליידענשאפטען“

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג
אויפ׳ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציעל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. med. **J. LUBICZ**

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער, אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: חקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med. **Kaltrecht**

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,

נעהמט אן פון 8—11 פריה, פון 1—3 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונד.

זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

עס ווערט געברויכט איין סירזשנער-געזעלען א האנט-יונגעל און א לערן יונגעל. אפערטען אין אד-מינ. פאר „Ch. T.“

„Praca“

פרויען-פאך-קורסען

ביי דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך-קענטעניסען צווישען יודישע פרויען

וואלטשאנסקא 21, טעל. 167-15

נעמט אן איינשרייבונגען אויף פאלג. אפטיילונגען

1) דאמען-שניידעריי
2) האנד-שטיקעריי,
3) הוטען-פוצעריי
4) וועש-ארבייט
5) אנדולאציע
6) מאניקור

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 1 — 6 נאכמ.

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

א מעבלירט צימער

מיט אלערליי בעקוועמליכקייטען ביי אנ׳אינטעליגענטער פאמיליע איז פון זאפארט צו פערמיטען. וואלטשאנסקא 74, וו. 18. צו בעזיכטיגען טעגליך פון 1 — 3 נאכמיטאג.

„SANATO“

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד רייזלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלע

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו

כירורגישע אפטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאנטאר עמפפאנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

אויגען-אפטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראוש עמפפאנגס-שעה׳ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט און טרצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד״ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד״ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד״ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד״ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד״ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון $1-11^1/_2$
ד״ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד״ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערען-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד״ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-סגנרהיילונג, בעלייכטונגען, קאראנען, טאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטן פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיטע איז שטאט.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

קוואליפיצירטע שטיק-ארבייטער צו דאמען-מאגאזין קענען זיך מעלדען ביי ז. קויפמאן, גדאנסקא 64.

לאקאלען

זאפארט איבערצוגעבען 2 צימערען מיט א קיך, אין צענטרום שטאט אויף בארוטאוויטשא גאס. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע „נ. פאלקסבלאט“.

פון באלד אפצוגעבען א שטוב מיט א קיך ביי יאקובאוויטש, זשעלאזנא 55, צו טרעפען פון 9 פריה ביז 10 אוונד. 6742

אפצוגעבען פון זאפארט א גרויסען קעלער פון 3 אפטיילונגען, ספעציעל געאייגענט פאר קוילען און האלץ, ווי אויך פאר אנ׳אנדערע אונטערנעה-מונג, צו ערפאהרען נאוואמיעיסקא 21, אין קוילען-סקלאד.

5 לאזשי קאנען בעקומען צוויי אנשטענדיגע יונגעלייט אדער צוויי פרייליינס. צו ערפאהרען פא-מארסקא 14, וו. 5. פראנט 2. שטאק. 6740

פערשידענעס

א מאנגעל איבערצוגעבען פון זאפארט. סאלבא 9, צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט. 6752

5 איך קויף און פערקויף נייע און גענוצטע זאק-קען-מאשינען אויך זעמטליכע רעפעראטורען אויך, ספארט „אמעגא“ קינדערישע און גרויסע, דוד קר-פערמאן, פראנציסקאנער 28. 6741

Czek z wystawienia C. Chęcinskiego pł. 8.X na zlecenie Sz. Klejn został zaginiony i ostrzegam przed nabyciem.
Sz. Klajn
76

עס איז נויטיג

א קוואליפיצירטער שטריקער צו א 12-ער מאשין ווערט פון זאפארט געברויכט גדאנסקא 18, לינקע אפיצינע, וו. 16. 6763

עס ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער שטריקער ארבייטער צו סוועטערס ביי געוועהנליכע מאשינען פון זאפארט, קאמיעננא 1, וואוינונג 43. 6758

נויטיג א מעדעל צו א אבערלאק ביי סוועטערס ביי ראזענפעלד, אלעקסאנדראווסקא 45. 6759

נויטיג א מיידעל צום אויספערטיגען ביי פעלץ מעגטלען ביי רינגלער, צעגעלניאנא 7. 6753

2 האנד - נייהערס דאמען - מאגאזין ערשטע סארט קענען זיך זאפארט מעלדען שרודמיעיסקא 78, וו. 31, ארבאך.

א שטריקער און א קראפט-שפולערין ווערען געזוכט ביי זעלצער, קילינסקי 38[38. 6756

א לערן-מיידעל ווערט געזוכט צו וועש-נייהען זאפארט זיך צו מעלדען בענעדיקטא 14, פרידמאן.

נויטיג א לערן-יונגעל צו סוועטערס ביי יאקו-באוויטש, קילינסקיעגא 104. 6745

נויטיג א קירזשנער-שליסער ביים קירזשנער אגראדאווע 1. 6746

א געטרע-נייהער ווערט געזוכט. די אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט“. 6747

אכטונג שטעפער! נויטיג א גוטער געהילפס-נייהער צו ערקיגדיגען זיך זאווישא 26, וו. 85.

נויטיג מיט-נייהערס צו דאמען-בעשטעלט צו מעלדען זיך פיעטריקאווער 119 ביי פרידמאן. 6751

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—7 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן איינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
נאך טעקסט—40 . . . . 60— 4
פאר׳ן טעקסט—12 . . . . 18— 8
נאך טעקסט 50 . . . 100 . . . מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman